

3 / 2024

RAPPORT

**Evaluering av
grunnskolelærerutdanningene:
Ulike aktørers syn på praksis**

2024

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Evaluering av grunnskolelærerutdanningene: Ulike aktørers syn på praksis
Forfatter(e)	Pål Bakken
Dato	14.05.2024
Rapportnummer	3-2024
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Oppgi NOKUT som opphav ved bruk av materiale.

Forord

NOKUT gjennomfører en evaluering av grunnskolelærerutdanningene for trinn 1–7 og trinn 5–10 (GLU 1–7 og GLU 5–10) i perioden 2022–2024.

Prosjektet inngår som en del av NOKUTs arbeid med lærerutdanninger, med eksempelvis APT-prosjektet for grunnskolelærerutdanningen (GLU), Evaluering av lektorutdanningene (2020–2022) og kartleggingen av PPU (2022–2023). Kunnskapsdepartementet har også viet stor oppmerksomhet til lærerutdanningene, tydeliggjort gjennom «*Lærerutdanningene 2025. Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene*».

Evalueringen skal gi NOKUT, sektoren og andre interessenter informasjon om viktige sider ved kvaliteten på grunnskolelærerutdanningene. Videre gir evalueringen institusjonene og myndighetene et kunnskapsgrunnlag, som kan brukes til å vurdere om og hvordan kvalitetsutviklingen i GLU best kan følges opp.

Spørreundersøkelser, registerdata, tidligere forskning, intervjuer og lærerutdanningenes selvevalueringer inngår i evalueringens informasjonsgrunnlag.

NOKUT har gjennomført spørreundersøkelser blant følgende aktører innen GLU:

- Studenter
- Kandidater
- Undervisere
- Praksislærere
- Ledere i grunnskolen

Denne rapporten sammenstiller og beskriver resultater fra disse spørreundersøkelsene. Rapporten begrenser seg til spørsmål og svardata om praksis. Formålet er å presentere all informasjonen om praksis fra spørreundersøkelsene samlet.

Informasjon om evalueringen finnes på

<https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-grunnskolelærerutdanningene/>

Innhold

1	Bakgrunn	9
2	Hva er praksisstudiet i grunnskolelærerutdanningen?	9
3	Andre relevante prosjekter om praksis	10
4	Spørreundersøkelsene	12
5	Resultatene som inngår i rapporten	12
6	Praksislærernes kjennskap til faglig innhold i GLU	14
7	Faglærernes erfaring fra skolen	15
8	Forberedelse og organisering	16
9	Rutiner og dokumenter for vurdering	17
10	Veiledning og oppfølging	18
11	Faglig fellesskap på praksisskolen	22
12	Arbeidskrav	23
13	Integrasjon med resten av utdanningen	24
14	Overordnet om samarbeidet	27
15	Lengde og omfang	30
16	Praksislærerne om hva de vektlegger	31
17	Relevans i praksisperiodene	32
18	Læringsmål	34
19	Ga praksisperiodene studentene god erfaring?	35
20	Om rollen som praksislærer	38
21	Utdrag fra fritekstfeltene	39

Sammendrag

I forbindelse med NOKUTs evaluering av grunnskolelærerutdanningene for trinn 1–7 og trinn 5–10 (GLU 1–7 og GLU 5–10) i 2022–2024, ble det gjennomført spørreundersøkelser blant fem grupper av aktører: studenter, kandidater, undervisere, praksislærere og skoleledere. Denne rapporten sammenstiller og beskriver resultater fra disse undersøkelsene, innenfor temaet *praksis*.

Generelt sett positive, men mer negative på noen områder

På de aller fleste av påstandene i spørreskjemaene er det langt flere som oppgir stor grad av enighet enn liten grad av enighet. Dette uttrykker at de fleste respondentene har et positivt syn på praksis, tatt i betraktning hvordan påstandene er formulert.

På de tre påstandene om utbytte av praksis, svarer aktørgruppene overveiende positivt. Det gjelder om læringsmålene for praksisperiodene ble nådd, om man får god erfaring i å undervise i studiefagene og om man får god erfaring i læreryrkets arbeidsområder ut over undervisning.

I fritekstfelt gir dessuten svært mange studenter uttrykk for at de er fornøyde med praksisen, og at de opplevde den som lærerik.

Godt forberedt til praksis

Praksislærerne er godt forberedt på at praksisstudentene kommer, studentene blir godt forberedt til praksisperiodene og organiseringen av praksis på skolene oppfattes som god.

God veiledning fra praksislærer, ikke så god oppfølging fra faglærer

Hovedbildet er at veiledning fra praksislærer er god, mens oppfølging fra faglærer kunne vært bedre. Både studenter, undervisere og praksislærere er splittet i sitt syn på om veiledningen fra faglærer og praksislærer er koordinert.

Godt faglig fellesskap på praksisskolen

Det store flertallet, av både praksislærere og studenter, mener at studentene blir godt inkludert i det faglige fellesskapet på praksisskolen.

Arbeidskrav under praksis er ikke et problem

I hver av aktørgruppene er det svært få respondenter som omtaler (i fritekstfelt) samtidige arbeidskrav under praksis som problematisk.

Praksiss integrasjon med resten av utdanningen

Aktørene er delte i sitt syn på hvorvidt rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder er godt tilpasset hverandre. De fleste studentene mener dette i liten grad stemmer, mens de fleste praksislærerne mener dette i stor grad stemmer. Kandidatene og underviserne er noe mer enige i påstanden enn studentene. Imidlertid er de aller fleste, i alle aktørgrupper, enige i at plasseringen av praksisperiodene i studieløpet og i skoleåret legger godt til rette for faglig utvikling som lærer.

Samarbeidet om praksis er overordnet sett godt

Aktørene er ganske samstemte i sin vurdering av hvor godt samarbeidet mellom faglærerne og praksislærerne er: Det er noen flere som mener dette ikke stemmer, enn motsatt. På en mer overordnet påstand, om samarbeidet mellom universitet/høyskoler og praksisskoler er godt, mener de aller fleste praksislærerne og underviserne at dette i stor grad stemmer.

Behov for bedre kommunikasjon og bedre sammenheng mellom undervisning og praksis

Både undervisere, praksislærere og skoleledere peker på behov for mer og bedre kommunikasjon og bedre sammenheng mellom undervisning på campus og det som skjer i praksis.

Praksisperiodenes lengde og omfang

Innad i hver av aktørgruppene er det ulike meninger om praksisperiodene, samlet sett, er lange nok. Det er omtrent like mange som oppga at dette i stor grad stemmer som i liten grad. I spørreundersøkelsen fritekstfelt var det vanlig, blant alle aktørene, å fremme synspunkter om lengre praksisperioder.

Praksisperiodene oppleves som relevante

Studentene, kandidatene og praksislærerne er samstemte i synet på at studentenes praksisperioder er på trinn som er relevante og i fag som er relevante for studentene. De aller fleste opplever også at praksislærerne selv har undervisning i sine fag.

Studentene når læringsmålene

Det er vanlig at enten faglærer eller praksislærer går gjennom læringsmålene for praksisperioden sammen med studenten, men et betydelig mindretall opplever at dette ikke skjer. De aller fleste studenter og praksislærere mener at studentene oppnår læringsmålene i praksisperiodene.

God erfaring i å undervise i studiefagene, ikke så god erfaring på andre områder

Alle aktørene, spesielt praksislærerne, mener praksisperiodene gir studentene god erfaring i å undervise i studiefagene. De fleste innen hver aktørgruppe (unntatt kandidatene) mener også at praksisperiodene gir studentene god erfaring i læreryrkets arbeids- og ansvarsområder ut over undervisning.

Attraktivt å være praksislærer, men for liten tid

Svært mange av praksislærerne mener det er attraktivt å være praksislærer. Samtidig mener mange at de har for liten tid til å ta seg av studentene. De fleste har en rolle som praksislærer på GLU mellom fire og ti uker i året, og de fleste bruker mindre enn 16 timer i en typisk uke der de har praksisstudenter fra GLU. Samtidig oppga så mange som 15 prosent at de bruker mer enn 33 timer i rollen som praksislærer. I et fritekstfelt kommenterte mange at rollen er tidkrevende.

Summary

NOKUT is conducting an evaluation of the initial teacher education for grades 1–7 and 5–10 (GLU 1–7 and GLU 5–10), in 2022–2024. As part of the evaluation, NOKUT conducted surveys among five groups of respondents: students, candidates, campus-based teacher educators, initial schoolteachers having a role as school-based teacher educators and (primary) school leaders. This report compiles and describes the results of the surveys about the *school placement* periods.

Overall, Generally Positive, but more Negative in Some Areas

On most of the questions, there are far more respondents indicating a high degree of agreement than a low degree. This suggests that most respondents have a positive view of school placement, considering how the questions are formulated. On the three questions about the benefits of school placement, the respondent groups overwhelmingly respond positively. This includes whether the learning goals for school placement periods were achieved, if one gains valuable experience in teaching subjects, and if one gains valuable experience in the professional areas beyond instruction. Additionally, in free-text fields, many students express satisfaction with the school placement and find it educational.

Well-prepared for School Placement

The school-based teacher educators are well-prepared for the arrival of students, students are well-prepared for school placement, and the organization of school placement is perceived as good.

Guidance from Campus-based and School-based Teacher Educators

The overall picture is that guidance from school-based teacher educators is good, while follow-up from campus-based teacher educators could be better. Students, campus-based and school-based teacher educators are divided in their views on whether guidance from campus-based teacher educators and school-based teacher educators is coordinated.

Inclusion in the Academic Community during School Placement

The majority, both school-based teacher educators and students, believes that students are well included in the academic community at the (primary) school.

Work Requirements during School Placement

In each of the respondent groups, very few respondents mention (in free-text fields) simultaneous work requirements during school placement as problematic.

Integration of School Placement with the Rest of the Education

The respondent groups are divided in their views on whether the sequence and progression of teaching and school placement periods are well aligned. Most students believe this is not the case, while most school-based teacher educators believe it is. Candidates and campus-based teacher educators are somewhat more in agreement with the statement than students. However, the majority in all respondent groups agrees that the placement of school placement periods in the study program and school year facilitates academic development as a teacher.

Collaboration on School Placement

The respondent groups are fairly unanimous in their assessment of how well the collaboration between campus-based teacher educators and school-based teacher educators is: there are slightly more who believe this is not the case than the opposite. On a more overarching statement about the collaboration between universities and (primary) schools, the majority of both campus-based and school-based teacher educators believe this is largely true.

Communication and Connection between Teaching and School Placement

Campus-based teacher educators, school-based teacher educators and school leaders point out the need for more and better communication and a better connection between campus teaching and what happens during school placement.

Length and Extent of School Placement Periods

Within each respondent group, there are different opinions about whether the school placement periods, as a whole, are long enough. Approximately the same number of respondents largely agrees as disagrees. In the free-text fields of the surveys, it was common among all respondent groups to express views on longer school placement periods.

School Placements are Relevant

Students, candidates, and school-based teacher educators agree that the school placement periods are in stages that are relevant and in subjects that are relevant to the students.

Students Achieve Learning Goals

It is common for either campus-based teacher educators or school-based teacher educators to go through the learning goals for the school placement period with the student, but a significant minority feel that this does not happen. Most students and school-based teacher educators believe that students achieve the learning goals in school placement periods.

Learning Outcomes

All the respondent groups, especially school-based teacher educators, believe that school placement periods provide students with good experience in teaching subjects. Most within each respondent group (except candidates) also believe that school placement periods give students good experience in the work and responsibilities of the teaching profession beyond instruction.

Attractive to be an Instructor, but too Little Time

Many school-based teacher educators find it attractive to instruct students. At the same time, many feel they have too little time to take care of students. Most have a role as a school-based teacher educator between four and ten weeks a year, and most spend less than 16 hours in a typical week with GLU students. However, as many as 15 percent reported spending more than 33 hours in the role as a school-based teacher educator. In a free-text field, many commented that the role is time-consuming.

1 Bakgrunn

NOKUT evaluerer grunnskolelærerutdanningene (GLU) i perioden 2022–2024¹. I den forbindelse har NOKUT gjennomført flere spørreundersøkelser som utgjør en av flere grunnlag for evalueringen. Alle spørreundersøkelsene ble gjennomført i mars–april 2023. De var rettet mot følgende grupper innen GLU, omtalt som *aktører* senere i rapporten:

- Studenter
- Kandidater (personer som har fullført utdanningen)
- Undervisere (på universitet og høyskoler)
- Praksislærere (lærere i grunnskolen som følger opp studenter som er i praksis)²
- Ledere i grunnskolen (rektorer, avdelingsledere og andre ledere)

Denne rapporten presenterer og sammenligner resultatene fra spørreundersøkelsene. Rapporten begrenser seg til spørsmål om *praksis* fra disse undersøkelsene.

Praksis var ikke et selvstendig tema i evalueringen, men inngikk i flere av de andre evalueringstemaene. Informasjonsbehovet tilknyttet hvert evalueringstema var en viktig basis for hvilke spørsmål vi stilte i spørreundersøkelsene.

Resultatene i denne rapporten er i stor grad hentet fra de deskriptive rapportene som ble utarbeidet i forbindelse med hver av spørreundersøkelsene.

Formålet med rapporten er nettopp å presentere all informasjonen om praksis fra spørreundersøkelsene samlet. Vi tror at det å belyse ulike aspekter ved praksis fra ulike aktørperspektiver kan være et nyttig bidrag til det videre arbeidet med praksisstudiene.

2 Hva er praksisstudiet i grunnskolelærerutdanningen?

Rammer og føringer for praksisstudiet³ gis i forskrift og nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningene.

Ifølge [forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 1–7](#) (GLU 1–7) og [forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 5–10](#) (GLU 5–10) skal praksisstudiet «bestå av minst 110 dager veiledet, variert og vurdert praksis og være en integrert del av utdanningen. Praksisstudiet skal fordeles med minst 80 dager i løpet av de første tre årene og minst 30 dager i løpet av de siste to årene.» Forskrift for rammeplan for GLU 1–7 spesifiserer at «[h]oveddelen av praksisstudiet skal fordeles på høyere og lavere årstrinn på grunnskolens trinn 1–7.» Forskriften for GLU 5–10 spesifiserer at «[h]oveddelen av praksisstudiet skal fordeles på høyere og lavere årstrinn på grunnskolens trinn 5–10.» Videre står det i begge forskriftene at «[i]nntil 15 dager kan legges til andre relevante praksisarenaer. Overganger i utdanningsløpet bør være en del av praksisstudiet. Praksisstudiet skal være tilpasset studentenes fagvalg og bidra til at studentene utvikler

¹ <https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-grunnskolelærerutdanningene/>

² I GLU brukes begrepet *praksislærer* om en person som er ansatt eksternt (lærer i grunnskolen) og som følger opp praksisstudentene. I mange andre utdanninger brukes *praksisveileder* om en med den samme rollen.

³ I rapporten veksler vi mellom begrepene «praksisstudiet», «praksis», «praksisperiodene» og «praksisopplæring». De to sistnevnte ble brukt i spørreundersøkelsene NOKUT gjennomførte i forbindelse med evalueringen og brukes når vi gjengir funn derfra.

evnen til å utforske, reflektere over og utvikle egen profesjonsutøvelse. Det skal være progresjon i praksisstudiet.»

UHRs [nasjonale retningslinjer for GLU 1–7](#) og [nasjonale retningslinjer for GLU 5–10](#) går mer i detalj, eksempelvis om krav til organisering av praksisstudiet, avtaler om samarbeid om praksisstudiet og læringsutbytter. Spesielt viktig i vår sammenheng er at «[p]raksisstudiet har en integrerende funksjon i grunnskolelærerutdanningen. Dette forutsetter samarbeid mellom studenter, faglærere, praksislærere og skoleledelse.»

Med andre ord er praksis en sentral del av grunnskolelærerutdanningene. Den involverer flere ulike aktører og det samarbeides på tvers av utdanningsarenaer, noe som kan oppleves som utfordrende å lykkes med.

3 Andre relevante prosjekter om praksis

I dette kapitlet gir vi en oversikt over, og en kort omtale av, noen relativt nye prosjekter og rapporter som er relevante for forståelse av praksis i grunnskolelærer-utdanningen. De fleste av prosjektene har langt bredere tematikk, men omhandler også praksis.

Noen av prosjektene har dannet en viktig bakgrunn for utviklingen av spørsmålene om praksis i NOKUTs spørreundersøkelser, og i noen tilfeller er spørsmålene i undersøkelsene våre hentet fra spørreundersøkelser i et av de disse prosjektene.

Dette er ikke en gjennomgang av *forskning* på praksis. En slik gjennomgang ble foretatt av Kunnskapscenter for utdanning i 2020 (se nedenfor).

Følgegruppen for lærerutdanningsreformen⁴

Følgegruppen skrev flere rapporter i perioden 2011–2015, der praksis var en av flere tema. Det ble også gjennomført flere spørreundersøkelser.

Følgegruppens siste rapport [Grunnskulelærerutdanningene etter fem år – status, utfordringer og vegar vidare](#) kom i 2015.

SINTEFs undersøkelser om kvalitet i lærerutdanninger (GNIST-prosjektet)

I forbindelse med Kunnskapsdepartementets GNIST-prosjekt, skrev SINTEF rapporter om kvalitet i lærerutdanninger i 2011, 2014 og 2017. SINTEF gjennomførte blant annet flere spørreundersøkelser i dette prosjektet.

Finne, H., Jensberg, H., Aaslid, B. E., Haugsbakken, H., Mathiesen, I. H. & Mordal, S. (2011) [Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningen blant studenter, lærerutdannere, øvingslærere og rektorer](#) (SINTEF Rapport A18011). SINTEF.

Finne, H., Mordal, S. & Stene, T. M. (2014). [Oppfatninger av studiekvalitet i lærerutdanningene 2013](#) (SINTEF Rapport A26113). SINTEF.

Finne, H., Mordal, S. & Ullern, E. F. (2017). [Oppfatning av kvalitet i lærerutdanningene 2016](#) (SINTEF Rapport A28066). SINTEF.

⁴ <https://www.uis.no/nb/folgegruppen-laererutdanningsreformen#/>

Internasjonal rådgivningsgruppe for grunnskolelærerutdanningene – APT⁵

I perioden 2016–2020 gjennomførte NOKUT utviklingsprosjektet «Internasjonal rådgivningsgruppe for grunnskolelærerutdanningene» på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Prosjektet resulterte i rapporten [Transforming Norwegian Teacher Education: The Final report for the International Advisory Panel for Primary and Lower Secondary Teacher Education](#).

NOKUTs Operasjon praksis⁶

NOKUT gjennomførte prosjektet «Operasjon praksis» i 2018–2020, målet var å samle, systematisere og dele kunnskap om praksis i høyere utdanning. Prosjektet resulterte i flere rapporter, deriblant: [Kvalitet i praksis – utfordringer og muligheter. Samlerapport basert på kartleggingsfasen av prosjektet Operasjon praksis 2018–2020](#)

Kunnskapssenter for utdanning ved Universitetet i Stavanger⁷

Kunnskapssenter for utdanning skrev en rapport med formål å presentere og å vurdere forskningsbasert kunnskap om praksis i norske lærerutdanninger.

Munthe, Elaine, Erik Ruud, Kari-Anne Svensen Malmo (2020): [Praksisopplæring i lærerutdanninger i Norge; en forskningsoversikt](#). Universitetet i Stavanger

Pedagogstudentene / Respons analyse

Respons analyse, på vegne av Pedagogstudentene, skrev en rapport i 2021, basert på en spørreundersøkelse om praksis i lærerutdanningen: [Praksis i lærerutdanningene: Hva kjennetegner vellykket og mislykket praksis?](#)

NOKUTs evaluering av lektorutdanningene⁸

NOKUT evaluerte lektorutdanningene for trinn 8–13 i perioden 2020–2022. Evalueringen er relevant for grunnskolelærerutdanningen fordi metodikken, deriblant spørreundersøkelsene, har store likhetstrekk. [Sluttrapport fra evalueringen av lektorutdanning for trinn 8–13](#)

Universitetet i Sørøst-Norge / STEP⁹

Det ble gjennomført en spørreundersøkelse som en del av arbeidet i prosjektet Partnerskap for bærekraftig overgang fra femårig grunnskolelærerutdanning til profesjonell lærer (NFR-prosjektet STEP). Rapporten [Lærerstudenters forventninger til arbeidet som profesjonelle lærere i skolen](#) ble publisert i 2022.

⁵ <https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/apt/>

⁶ <https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/operasjon-praksis-20182020/>

⁷ <https://www.uis.no/nb/forskning/kunnskapssenter-for-utdanning>

⁸ <https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-lektorutdanningene/>

⁹ <https://www.usn.no/forskning/forskningsgrupper-og-senter/barnehage-skole-og-hoyere-utdanning/veiledning-i-profesjon-og-utdanning/step/>

Faglig råd for lærerutdanning 2025 (FRLU)¹⁰

Rådet har gitt innspill til Kunnskapsdepartementet om arbeid med utvidet praksisbegrep i lærerutdanningen (2023) og om partnerskap for kvalitet i lærerutdanningene (2020). Innspillene finnes på rådets nettside.

4 Spørreundersøkelsene

I dette kapitlet beskriver vi helt kort spørreundersøkelsene. Formålet med spørreundersøkelsene var å belyse sider knyttet til evalueringens hovedtemaer. Utførlige beskrivelser av datagrunnlaget, datainnsamlingen og detaljerte resultater er presentert i deskriptive rapporter for hver undersøkelse. Disse finnes på prosjektets nettside.

Spørreundersøkelse blant GLU-studenter

Datagrunnlaget for undersøkelsen ble hentet ut fra Felles Studentsystem (FS) av Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. Populasjonen for undersøkelsen er personer som var registrert på en grunnskolelærerutdanning høsten 2022. Totalt besvarte 3 409 personer skjemaet, disse utgjør 30 prosent av populasjonen.

Spørreundersøkelse blant GLU-kandidater

Datagrunnlaget for undersøkelsen ble hentet ut fra Felles Studentsystem (FS) av Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. I datagrunnlaget inngikk alle som hadde fullført en grunnskolelærerutdanning i perioden 2020–2022. Totalt besvarte 738 personer skjemaet, disse utgjør 18 prosent av populasjonen.

Spørreundersøkelse blant undervisere på GLU

Undersøkelsen ble formidlet av kontaktpersoner på grunnskolelærerutdanningene på universitetene og høyskolene. Drøyt 500 personer besvarte skjemaet.

Spørreundersøkelse blant praksislærere i grunnskolen

Undersøkelsen ble formidlet av kontaktpersoner på grunnskolelærerutdanningene på universitetene og høyskolene. Nesten 1 000 personer besvarte skjemaet.

Spørreundersøkelse blant ledere i barne- og ungdomsskoler

Datagrunnlaget (e-postadressene etc.) ble hentet fra Grunnskolens informasjonssystem (GIS). På grunn av få respondenter (195) vil vi bare presentere funn fra *fritekstfelt*. Det ble ikke lagd en deskriptiv rapport, slik som for de andre undersøkelsene.

5 Resultatene som inngår i rapporten

Rapporten sammenligner resultatene fra spørreundersøkelsene blant de ulike aktørene, innenfor temaet praksis. Vi har gruppert resultatene kapittelvis i undertema.

¹⁰ <https://nettsteder.regjeringen.no/frlu/>

Resultatene gjelder det nasjonale nivået. Fordeling på undergrupper, som f.eks. GLU 1–7 og GLU 5–10, institusjon og stillingskategori finnes i de deskriptive rapportene for hver spørreundersøkelse.

Rapporten inneholder i stor grad svardata som kan sammenlignes på tvers av spørreundersøkelsene. I de fleste tilfeller er formuleringene i spørsmål vi sammenligner like, eller tilnærmet like, på tvers av undersøkelsene. Avvik i formuleringene kommenteres.

Hvilke aktører vi viser data for varierer. Dette fordi vi ikke alltid stilte alle aktørene de samme spørsmålene.

Spørsmål og spørsmålsformuleringer varierer altså i noen grad mellom aktørene. Dette fordi flere hensyn enn *sammenlignbarhet* ble tatt i utforming av spørreundersøkelsene: For eksempel det faktum at aktørene er ulike og dermed ikke alltid burde få samme spørsmål, og fordi informasjonsbehovene i undersøkelsene var noe ulike.

De fleste spørsmålene som presenteres, har en fem-delt Likert-skala. Respondentene ble først presentert for et innledende spørsmål, etterfulgt av flere påstander. (I det følgende bruker vi begrepene *spørsmål* og *påstand* litt om hverandre.) Oftest spurte vi respondentene om grad av enighet i påstandene, de kunne deretter velge mellom svaralternativene «I ingen / svært liten grad», «I liten grad», «I noen grad», «I stor grad» og «I svært stor grad». I tillegg var det mulig å svare «Vet ikke / ikke relevant», men tallene på dette inngår ikke i de grafiske fremstillingene (figurene). Andelen som oppga «Vet ikke / ikke relevant» er i de fleste tilfeller liten, om den er stor, kommenteres det.

I tekstene som følger hver figur, har vi primært valgt å omtale andel som oppga «I stor grad» og «I svært stor grad», som er de to svaralternativene som uttrykker størst grad av enighet i påstandene.

Vi trekker inn funn fra fritekstfelt i de tilfellene respondentene har kommentert på forhold som er relevant for hvert av undertemaene vi presenterer.

Vi sammenligner altså svarene fra de ulike aktørene. Disse har hvert sitt perspektiv, og samlet sett gir de en bred belysning av ulike sider ved praksis. Årsakene til forskjeller (og likheter) i svarmønstrene er det ofte vanskelig å si noe om, men i noen grad introduserer vi mulige forklaringer.¹¹

Vi har ikke vurdert hvorvidt restriksjoner i samfunnet som følge av koronapandemien har påvirket svarene. Det er ikke enkelt å tolke dataene i lys av dette, da vi ikke har noen referansepunkt i lignende undersøkelser rett før pandemien. Det var også store regionale forskjeller i tiltakene, samt at institusjonene trolig løste utfordringer med praksis ulikt. *Kandidater* som fullførte i 2020, ble i liten grad påvirket av pandemien sammenlignet med de som fullførte i 2021 og i 2022. Disse ble mer påvirket, da de opplevde tidvise koronarestriksjoner i praksisperiodene sine, som både kunne bli avlyst og digitale. Men en indikasjon på at påvirkningen på svarene ikke er stor, fås av det faktum at det bare er små forskjeller i svarfordeling mellom kandidatene fra ulike år, det gjelder på de aller fleste av påstandene om praksis. I den samme perioden endret også GLU seg, ved blant annet å gå fra å være fire- til femårig, noe som ytterligere vanskeliggjør en vurdering av mulige pandemieeffekter. Når det gjelder *studentene*, hadde trolig alle som begynte på utdanningen før 2022 praksis under pandemien. Forskjeller i svarfordeling mellom årskullene skyldes

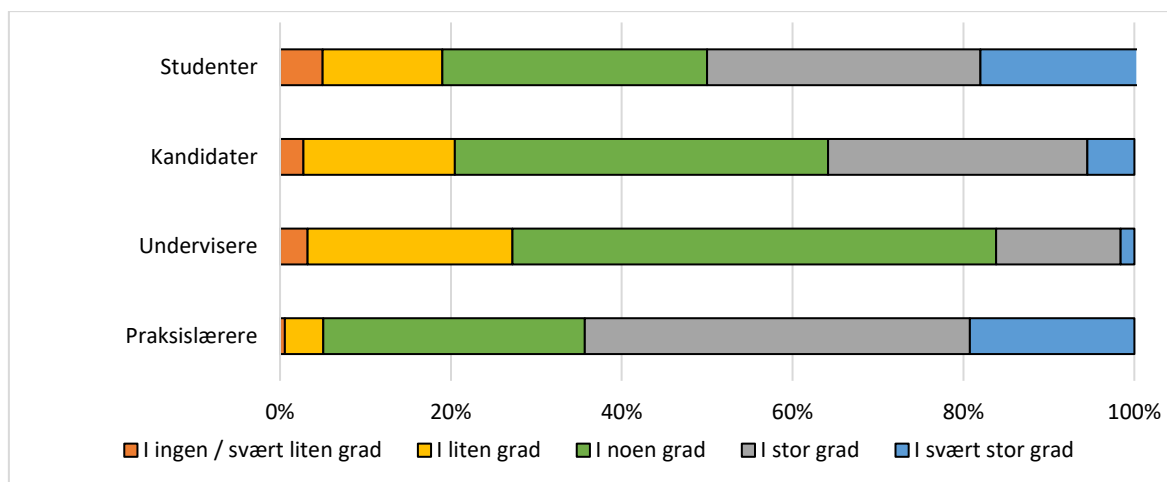
¹¹ De potensielle forklaringene må leses som hypoteser – vi oppfordrer leseren til å være kritisk og tenke gjennom alternative forklaringer.

derfor neppe pandemien, men heller andre årsaker. Når det gjelder *underviserne* og *praksislærerne*, har vi svært begrensede muligheter til å tolke svarene i et koronalyse.

6 Praksislærernes kjennskap til faglig innhold i GLU

Vi stilte spørsmål til aktørene om deres oppfatning av praksislæreres kjennskap til GLU. Studentene fikk påstanden «Praksislærer kjente godt til innholdet i utdanningen min», kandidatene «Praksislærerne hadde oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i lærerstudiet mitt», underviserne «Praksislærerne har oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i GLU» og praksislærerne «Jeg har oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i GLU». Ordlydene er altså litt ulike, den viktigste forskjellen er at studentene fikk en noe annerledes formulering, deriblant at ordet «oppdatert» ikke inngår i påstanden de fikk. For de tre andre aktørene er ordlydene like, med unntak av at kandidatens ordlyd er i fortid og praksislærernes ordlyd spør om «jeg» i stedet for «praksislærerne».

Figur 6.1 Praksislærerne har oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i GLU.

Det er en del forskjeller i svarmønsteret mellom aktørene. Det er flere undervisere som i liten grad mener det stemmer at praksislærerne har oppdatert kjennskap til det faglige innholdet i GLU, enn som mener det i stor grad stemmer. For de andre gruppene, tydeligst for praksislærerne selv, er det klart flere som mener at praksislærerne har oppdatert kjennskap enn som ikke mener det.

Praksislærerne er altså en del mer enige i påstanden enn spesielt underviserne. En del av forskjellen kan nok forklares av at en gruppe som bes om å vurdere seg selv, ofte vil være mer positiv enn en gruppe som vurderer andre. Om vi slår sammen «I stor grad» og «I svært stor grad», oppga 64 prosent av praksislærerne dette, mot 16 prosent av underviserne. I den andre enden av skalaen oppga bare 5 prosent av praksislærerne «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», mot 27 prosent av underviserne. Andelen «I noen grad» er høy blant underviserne (57 prosent), noe som er naturlig, da de ble bedt om å vurdere *alle* praksislærerne, og det selvsagt vil være en del variasjon blant praksislærerne. I motsetning til dette ble praksislærerne bedt om å vurdere bare én praksislærer: seg selv. Kandidatene ble også bedt om en samlet vurdering av praksislærerne de hadde, og de har en større andel «I noen grad» enn studentene, som ble bedt om å vurdere sin *siste* praksisperiode. Studentene var relativt enige i påstanden, 51 prosent oppga «I stor grad»

eller «I svært stor grad», tilsvarende tall for kandidatene er 36 prosent. Forskjellen mellom studenter og kandidater, som riktignok ikke er veldig stor, kan skyldes mange forhold. Det kan skyldes ulik spørsmålsformulering («oppdatert»), ulikhet i hvem de skulle vurdere («siste praksisperiode» versus «alle praksisperioder»), at kandidater har et annet perspektiv etter at de har fullført og mange av dem har begynt å jobbe som lærer og at utdanningen har forandret seg etter at kandidatene fullførte den.

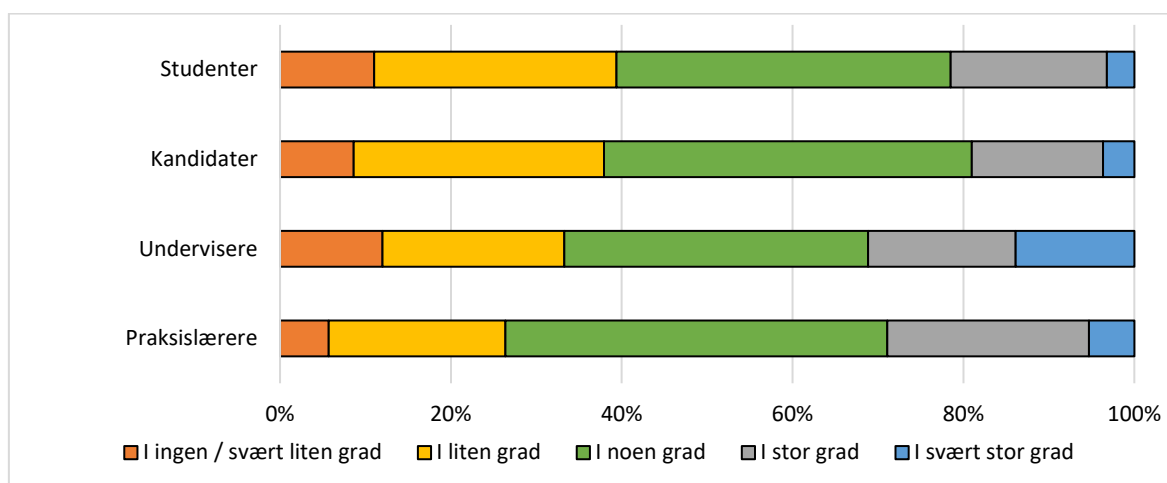
Studentenes svarfordeling er relativt lik når vi fordeler svarene etter hvor langt de har kommet i studiet, det er imidlertid en liten nedgang over tid: Fjerde- og femteårsstudenter er noe mer kritiske til påstanden enn studenter som ikke har kommet så langt.

7 Faglærernes erfaring fra skolen

Vi stilte spørsmål til de ulike aktørene om deres oppfatning av om faglærerne har oppdatert erfaring fra skolen. Dette spørsmålet handler ikke bare om praksis, men om kjennskap til skolen generelt. Spørsmålet er i noen grad parallelt til spørsmålet om praksislærerne ovenfor og er derfor inkludert i denne rapporten.

Studentene fikk påstanden «Faglærerne har oppdatert erfaring fra skolen», kandidatene «Faglærerne hadde oppdatert erfaring fra skolen», underviserne «Jeg har oppdatert erfaring fra skolen» og praksislærerne «Faglærerne har oppdatert erfaring fra praksisfeltet». Ordlydene varierer noe. Den viktigste forskjellen er at praksislærerne fikk en noe annerledes formulering, i og med at ordet «praksisfeltet» er brukt i stedet for «skolen».

Figur 7.1 Faglærerne har oppdatert erfaring fra skolen.

Det overordnede inntrykket er at forskjellene i svarmønster mellom aktørene er ganske små, og at det er flere som i liten grad er enige i påstanden enn som i stor grad er enige i påstanden. Det er altså flere som mener at faglærerne i liten grad har oppdatert erfaring fra skolen enn at de i stor grad har det. Andelen «Vet ikke / ikke relevant» er ganske høy blant praksislærerne (13 prosent).

Kandidatene og studentene svarte nesten helt likt: Rundt to av ti av svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad». Rundt tre av ti undervisere og praksislærere svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad», mens andelen «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» varierer fra 26 prosent blant praksislærerne til 39 prosent blant studentene. Underviserne ble bedt om å vurdere seg selv («jeg»), mens de andre gruppene ble bedt om å vurdere

faglærerne samlet. Dette skulle isolert sett borge for at andel «I noen grad» er lavere blant underviserne enn blant de andre aktørene, noe den imidlertid bare så vidt er. Og man kan anta at det faktisk er underviserne vurderer seg selv vil medføre en større «positivitet» enn blant de andre aktørene, men svarmønstrene mellom aktørene er relativt like. Det klareste unntaket er at langt flere av underviserne, enn de andre aktørene, oppga «I svært stor grad».

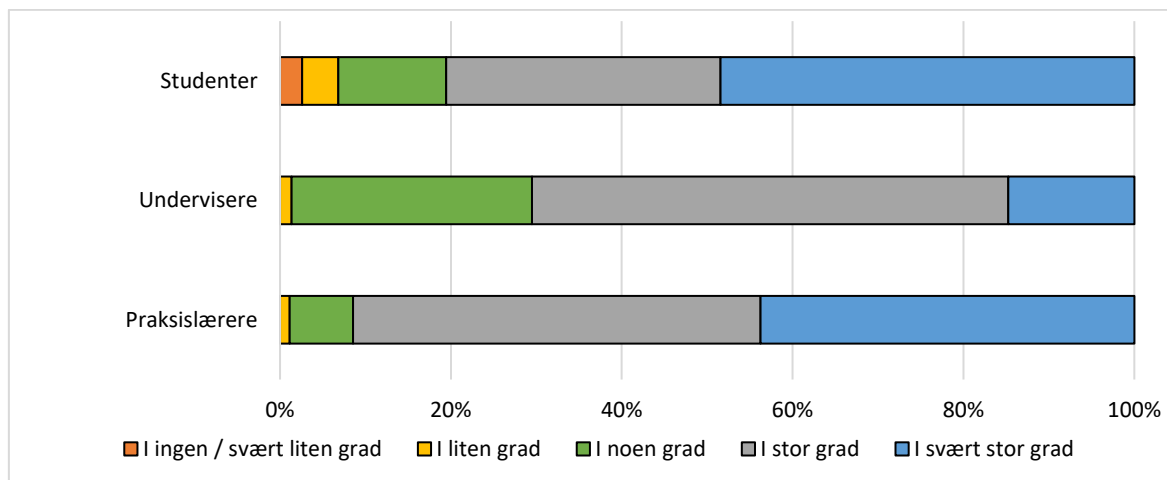
Praksislærerne fikk i tillegg påstanden «Faglærerne har oppdatert kjennskap til det som skjer i praksis». Svarfordelingen på denne påstanden er tilnærmet identisk den for påstanden om «oppdatert erfaring fra praksisfeltet», vist i figuren over. Dette kan tyde på at de oppfatter at faglærerne har like god kjennskap til praksis som til praksisfeltet. Alternativt kan det tyde på at påstandene ble oppfattet som å spørre om det samme og at «det som skjer i praksis» og «praksisfeltet» dermed forstås likt.

8 Forberedelse og organisering

Er praksislærer godt forberedt på at studentene kommer?

Studentene fikk påstanden «Praksislærer var godt forberedt på at jeg skulle komme» (i forrige praksisperiode), underviserne «Praksislærerne er godt forberedt på at praksisstudentene kommer» og praksislærerne «Jeg er godt forberedt på at praksisstudentene kommer». Kandidatene fikk ikke tilsvarende påstand. Ordlydene er altså temmelig like.

Figur 8.1 Er praksislærerne godt forberedt på at praksisstudentene kommer?

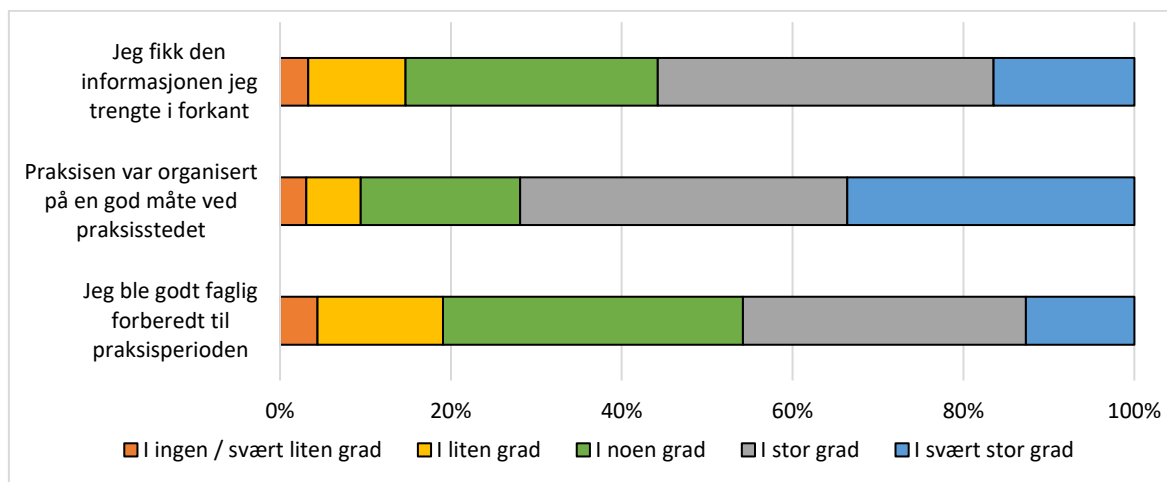
Alle de tre aktørene er overveiende positive til påstanden om at praksislærerne er godt forberedte på at praksisstudentene kommer. Andelen som oppga «Vet ikke / ikke relevant» er høy blant underviserne (21 prosent). Andelen som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad» er 70 prosent blant underviserne, 80 prosent blant studentene og drøye 90 prosent blant praksislærerne. Andelen som oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» er svært liten og høyest (7 prosent) blant studentene. Fordi spørsmålet til studentene handler om siste praksisperiode, må det påregnes mer variasjon i svarene enn om spørsmålet var om praksisperiodene samlet sett. Dette kan være med å forklare at andelen som oppga at påstanden i liten grad stemmer, er størst blant studentene.

Studentene: i hvilken grad ble de forberedt til og hvordan var organiseringen av praksis?

Studentene ble forelagt tre påstander relatert til sin siste praksisperiode: Om de ble faglig godt forberedt, om de fikk informasjonen de trengte i forkant og om organiseringen av praksis på praksisstedet. De som svarte «Vet ikke / ikke relevant» på påstandene (mellom 0 og 2 prosent), er ikke inkludert i svarfordelingene.

Det ble ikke stilt tilsvarende spørsmål til de andre aktørene.

Figur 8.2 Studentene: I hvilken grad ble de forberedt til og hvordan var organiseringen av praksis?

De aller fleste av studentene var i stor eller i svært stor grad enige i at den siste praksisperioden var godt organisert. Den av disse påstanden med størst grad av enighet er «Praksisen var organisert på en god måte ved praksisstedet» (72 prosent). Respondentene er ikke i like stor grad enige i de andre påstandene, men tross alt svarte omtrent halvparten «i den positive enden av skalaen» og under 20 prosent «i den negative enden».

9 Rutiner og dokumenter for vurdering

Underviserne og praksislærerne fikk samme fritekstspørsmål: «Hvilke rutiner og dokumenter bruker dere for å vurdere studentene i praksis?».

Underviserne beskrev mange ulike former for rutiner og dokumenter som brukes til vurdering av praksis. Flere respondenter påpekte at selve vurderingen av praksis gjøres av praksislærer, mens faglærer gir tilbakemeldinger og følger opp studenten på andre måter eller når det er særskilt behov. Praksisbesøk er en arena for tilbakemelding og oppfølging som en stor andel trekker frem. Der kommer faglærer til praksisskolen og observerer studenten i undervisning. Mange viser til «trepartsmøter» mellom student, praksislærer og faglærer og andre former for veiledningssamtaler. Flere institusjoner har også seminarer og undervisning der det foregår diskusjon rundt og refleksjon over erfaringer fra praksis. Retningslinjer for praksis i form av emneplaner for praksis, praksishåndbøker og -guider blir også beskrevet av samtlige respondenter.

Praksislærernes kommentarer går entydig i retning av at det finnes rutiner, og at det brukes dokumenter. Videre kommenterte langt over halvparten at de bruker mal/dokument som er utarbeidet av universitetet eller høyskolen de er tilknyttet. Begrepene varierer, de fleste bruker «skjema», men mange bruker «rapport» eller «dokument» eller en kombinasjon av

disse. I tillegg til dette nevnte mange at de har muntlig veiledning eller samtaler med studentene. Flere nevnte også at de både gjør en midtveis-/undervisvurdering og en sluttvurdering. Noen nevnte også besøk fra ansatt på universitet/høyskole.

10 Veiledning og oppfølging

I dette kapitlet presenterer vi resultater fra spørsmål om veiledning og oppfølging fra de faglig ansatte på universitetet/høyskolen og fra praksislærerne.

Veiledning/oppfølging fra ansatte på universitetet/høyskolen underveis i praksis?

Studentene fikk spørsmålet «Fikk du praksisrelatert veiledning/oppfølging av ansatte på universitetet/høyskolen underveis i din siste praksisperiode?».

De fleste studentene opplever å få veiledning/oppfølging fra faglærer, og da enten i form av besøk på praksisskolen (68 prosent), elektronisk/telefonisk (13 prosent) eller på campus (3 prosent). Et mindretall på 22 prosent svarte «Nei».

Gis samtidig veiledning fra faglærer og praksislærer?

Vi ba tre av aktørene om å oppgi hvor vanlig det er med samtidig veiledning fra faglærer på universitetet/høyskolen og fra praksislærer i grunnskolen.

Studentene fikk spørsmålet «Fikk du veiledning underveis i praksis hvor både ansatt på universitetet/høyskolen og praksislærer var til stede samtidig (fysisk eller digitalt)», underviserne (bare de som oppga å være praksisveileder) «Hvor stor andel av studentene du veileder får minst én gang, i en typisk praksisperiode, samtidig veiledning av praksislærer og deg?» og praksislærerne «Hvor stor del av GLU-studentene du veileder får minst én gang samtidig veiledning av praksislærer og deg?».

Svaralternativene varierte mellom de tre aktørene, slik at resultatene ikke er direkte sammenlignbare. Det som likevel kan trekkes ut, er at omtrent tre fjerdedeler av praksislærerne, underviserne og studentene mener at det vanligvis gis samtidig veiledning.

Videre at andelen studenter som oppga «Nei» (26 prosent), er høyere enn andelen praksislærere som oppga «Få/ingen» (19 prosent), som igjen er mye høyere enn andelen undervisere som oppga «Få/ingen» (4 prosent). En mulig årsak til denne differansen er at *begrepet* «samtidig veiledning» forstås ulikt mellom gruppene, en annen mulighet er at *kjennskapen* til forekomsten av samtidig veiledning varierer mellom gruppene.

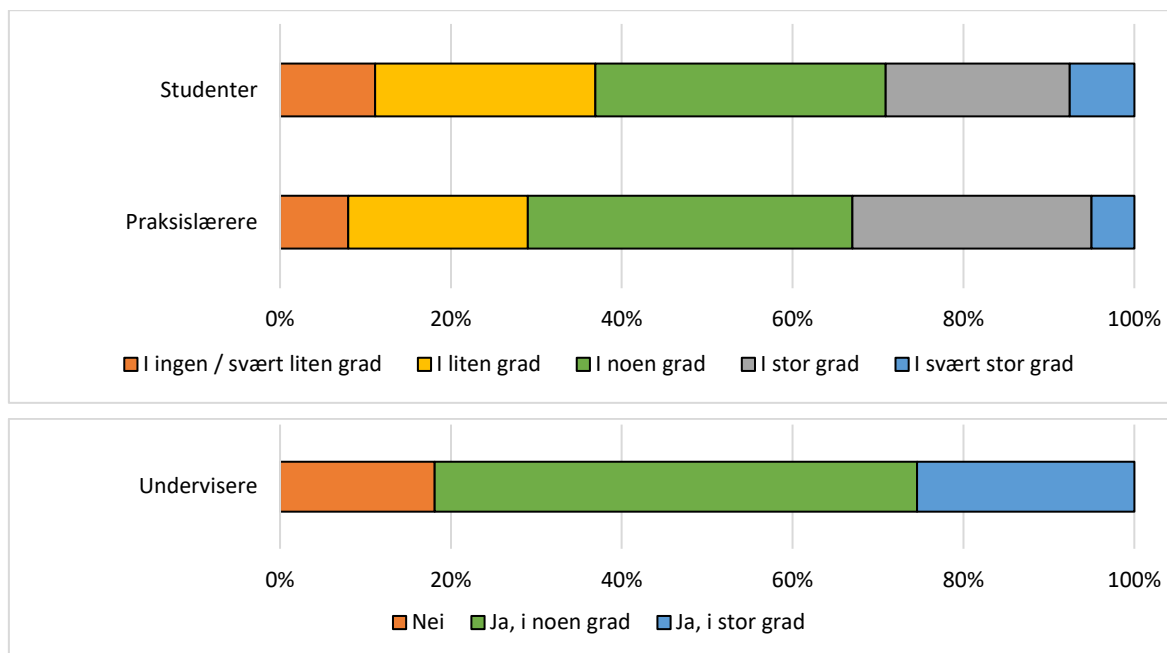
Er veiledning fra praksislærere og faglærere koordinert?

Studentene fikk påstanden «Veiledning fra praksislærer og faglærere på GLU framsto koordinert», underviserne «Opplever du at din egen og praksislærernes veiledning er koordinert?» og praksislærerne «Jeg opplever at min og faglærernes veiledning er koordinert». Kandidatene fikk ikke tilsvarende påstand. Ordlydene er altså temmelig like.

Verdt å merke seg er at bare studenter som tidligere oppga at de fikk veiledning fra faglærer, fikk spørsmålet, og at bare undervisere som faktisk veileder studenter i praksis, fikk spørsmålet.

Påstandene hadde ulik skala, da underviserne bare fikk tre svaralternativer: «Ja, i stor grad», «Ja, i noen grad» og «Nei». Derfor presenterer vi svarene fra studenter og praksislærere i et diagram og svarene fra undervisere i et annet.

Figur 10.1 Veiledning fra praksislærere og faglærere koordinert?

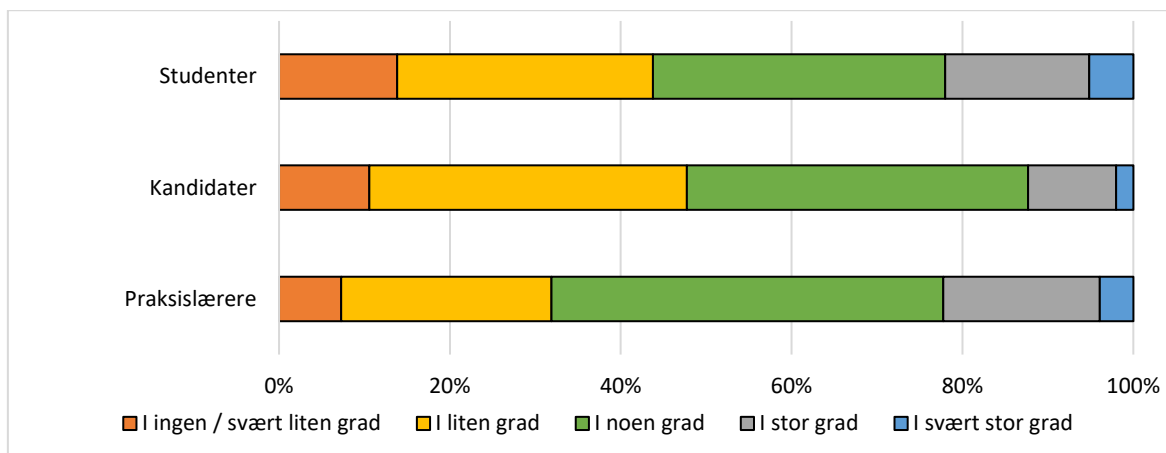
Svarmønstrene mellom studenter og praksislærere viser stor likhet: I begge gruppene oppga rundt 30 prosent i stor eller i svært stor grad, rundt 30 prosent i noen grad og rundt 30 prosent i ingen eller i liten grad. Begge aktørene er altså temmelig splittet i sitt syn på om veiledningen er koordinert.

Blant underviserne oppga 25 prosent «Ja, i stor grad», som kan sidestilles med de to mest «positive» svarkategoriene for de to andre aktørene. Bare 18 prosent av underviserne oppga «Nei», en kategori som kan sammenlignes med «I ingen / svært liten grad». Den tredje svarkategorien, «Ja, i noen grad», ble valgt av 56 prosent. Dette er en bred svarkategori og kan «oversettes» til «I noen grad» og «I liten grad». I sum gir dette en relativt lik svarfordeling som for de to andre aktørene, spesielt studentene.

Er det god oppfølging fra faglærer på GLU?

Studentene fikk påstanden «Har vært preget av god oppfølging fra faglærer på GLU», kandidatene «Var preget av god oppfølging fra faglærer fra universitet/høyskole» og praksislærerne «Er preget av god oppfølging fra faglærer på universitet/høyskole». I alle tilfellene med den innledende teksten «... praksisperiodene samlet sett». Underviserne fikk ikke tilsvarende påstand. Ordlydene er altså temmelig like.

Figur 10.2 God oppfølging fra faglærer på GLU?

Det overordnede inntrykket er at forskjellene i svarmønster mellom aktørene er ganske små, og at det er langt flere som i liten grad er enige i påstanden enn som i stor grad er enige. Det er altså flere respondenter, i hver av de tre aktørgruppene, som mener at det i liten grad stemmer at oppfølging fra faglærer er god enn det er respondenter som mener det motsatte.

Kandidatene og studentene svarte relativt likt selv om studentene er noe mer «positive». Rundt to av ti studenter og en av ti kandidater svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad». Tilsvarende tall for «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» er nesten fem av ti for begge de to aktørene. Om vi fordeler svardataene etter hvor langt i studiet studentene har kommet, ser vi at svarfordelingen blant fjerde- og femteårsstudentene ligger svært nært kandidatens svarfordeling.

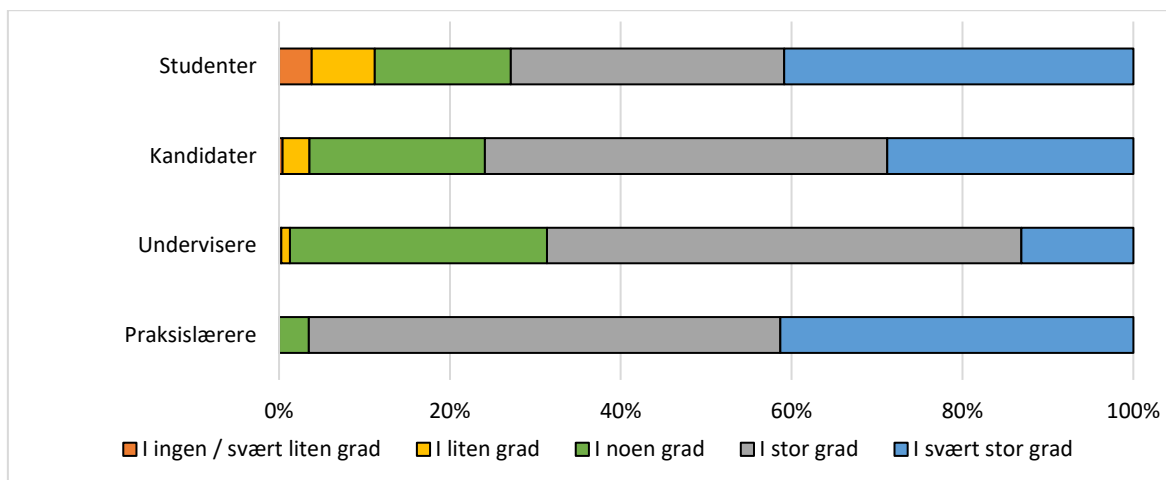
Praksislærerne skiller seg fra studentene og kandidatene ved at langt færre oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» (rundt tre av ti), og ved at flere oppga «I noen grad».

Gir praksislærerne studentene god veiledning i praksisperiodene deres?

Studentene fikk påstanden «Veiledning fra praksislærer var nyttig» (i siste praksisperiode), kandidatene «Praksislærerne ga meg god veiledning i praksisperiodene mine», underviserne «Praksislærerne gir studentene god veiledning i deres praksisperioder» og praksislærerne «Jeg gir studentene god veiledning i deres praksisperioder».

Ordlydene er altså litt ulike. Den viktigste forskjellen er kanskje at studentene fikk en noen annen formulering, deriblant ved at ordet «nyttig» ble brukt, ikke «god» og ved at vi spurte om «siste praksisperiode». Praksislærernes ordlyd spør om «jeg» i stedet for «praksislærerne», og måler ikke *flere* praksislærere, men bare den som svarte på spørsmålet. Vi anser ordlydene som såpass like at vi sammenligner svarfordelingene, men forskjellene i formuleringer må has i mente.

Figur 10.3 Praksislærerne gir studentene god veiledning i deres praksisperioder.

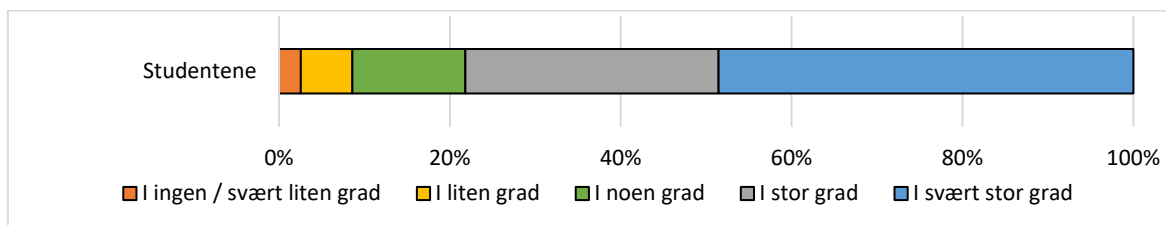
Det er to hovedtrekk som trer frem. For det første at de aller fleste respondenter, i alle aktørgruppene, i stor grad er enige i påstanden om at praksislærerne gir god veiledning. For det andre at praksislærerne skiller seg ut ved at nesten alle (97 prosent) oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», mot omtrent 70 prosent i de andre tre aktørene. Andelen som oppga «Vet ikke / ikke relevant», er høy blant underviserne (17 prosent), noe som kan indikere at de som ikke vet noe om dette, ikke har oppgitt grad av enighet.

Studentene er minst enige i påstanden og selv om bare elleve prosent oppga i ingen eller i liten grad, er denne andelen klart høyere enn for de andre aktørene. Dette kan til dels forklares av at spørsmålet til studentene handler om siste praksisperiode, og det følger dermed naturlig mer variasjon i svarene enn om spørsmålet hadde handlet om praksisperiodene samlet sett. Likheten med kandidatenes svarmønster er stor selv om flere studenter oppga liten grad av enighet. Denne likheten kan indikere at den ulike ordlyden («nyttig» og «god»), ikke medførte store forskjeller i svarmønster.

Var praksislærer tilgjengelig for faglige diskusjoner?

Studentene fikk spørsmålet «... i siste praksisperiode, i hvilken grad mener du: Praksislærer var tilgjengelig for faglige diskusjoner?». Det ble ikke stilt tilsvarende spørsmål til de andre aktørene.

Figur 10.4 Studentene: Praksislærer var tilgjengelig for faglige diskusjoner.

De aller fleste av studentene (78 prosent) var i stor eller i svært stor grad enige i at praksislærer var tilgjengelig for faglige diskusjoner i sin forrige praksisperiode. Under 10 prosent oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

Kommentarer i fritekstfelt om oppfølging og veiledning

I et generelt fritekstfelt trakk mange av studentene frem at de er fornøyde med praksislærerne, men det var også en del kritiske tilbakemeldinger om omfanget av og kvaliteten på veiledning og hvor godt forberedt praksislærer fremstår.

Blant underviserne trakk noen frem utfordringer ved å veilede studenter i fag de selv ikke har kompetanse i når de kommer ut i praksis for å observere og veilede. I tillegg trakk noen frem behovet for å bedre praksislærernes veiledningskompetanse og fagkompetanse.

Blant praksislærerne var det noen som trakk frem bedre oppfølging fra faglærerne, både overfor studentene og overfor praksislærerne, som ønskelig.

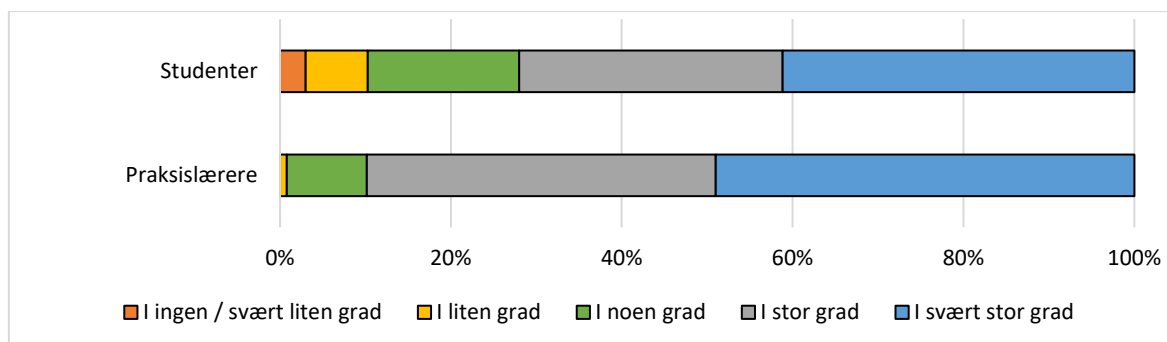
11 Faglig fellesskap på praksisskolen

I dette kapitlet presenterer vi resultater fra spørsmål om hvordan studentene (og andre aktører) opplever det faglige fellesskapet på skolen i praksis og om de andre ansatte (enn praksislærerne) bidro til læring.

Ble studentene godt inkludert i det faglige fellesskapet på praksisskolen?

Studentene fikk påstanden «I siste praksisperiode: Jeg ble godt inkludert i det faglige fellesskapet på praksisskolen», praksislærerne «Studentene blir godt inkludert i det faglige fellesskapet». De to andre aktørene fikk ikke tilsvarende spørsmål.

Figur 11.1 Ble studentene godt inkludert i det faglige fellesskapet på praksisskolen?

Nesten alle praksislærerne, rundt 90 prosent, oppga at studentene «I stor grad» eller «I svært stor grad» blir godt inkludert i det faglige fellesskapet. Studentene er ikke like enige som praksislærerne, men likevel oppga det klare flertallet, 72 prosent, «I stor grad» eller «I svært stor grad». 10 prosent av studentene oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad». Fordi spørsmålet til studentene handler om *siste* praksisperiode, må det påregnes mer variasjon i svarene enn om spørsmålet hadde handlet om praksisperiodene samlet sett.

Bidrar andre ansatte i skolen positivt til læring?

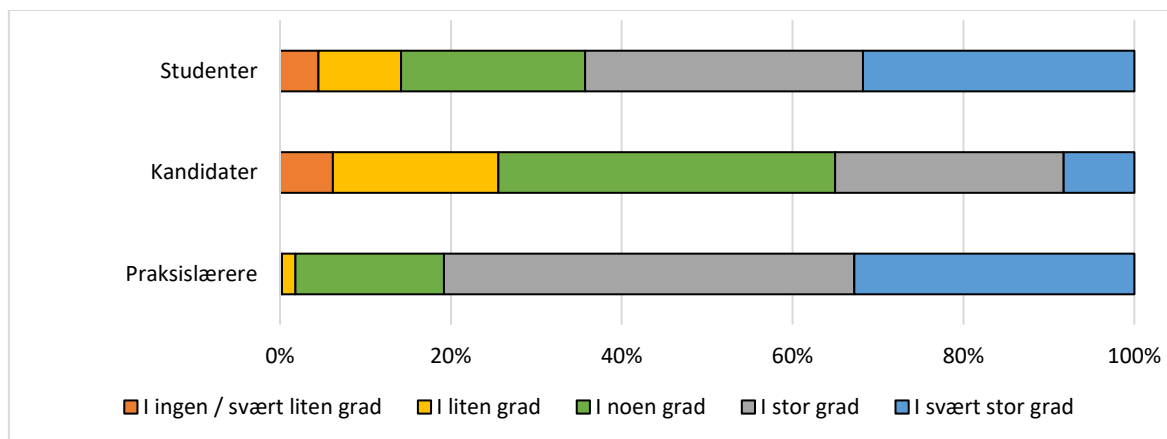
Studentene og kandidatene fikk påstanden «Andre ansatte i skolen (rektor, rådgiver, bibliotekar, assistenter, etc.) bidro positivt til min læring», praksislærerne fikk påstanden «De andre ansatte på skolen bidrar positivt til studentenes læring». Påstandene er tilnærmet identiske.

Påstanden ble stilt i et batteri der respondentene allerede hadde besvart påstander om praksislærerne. Det antas derfor at «andre ansatte i skolen» ble forstått som andre enn

praksislærerne, noe som dessuten ble tydeliggjort av parenteser i formuleringen til to av aktørene.

Det er likevel en mulighet for ulik forståelse av påstanden mellom aktørene. Studentenes og praksislærernes påstand var tett knyttet til andre spørsmål om *praksis*. Kandidatenes påstand var ikke knyttet til andre spørsmål om praksis, og kandidatene kan ha forstått spørsmålet som å gjelde andre ansattes bidrag til *hele studiet*, og altså ikke begrenset til praksis.

Figur 11.2 Bidrar andre ansatte i skolen positivt til læring?

Det store flertallet av praksislærerne (81 prosent) oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad». Tilsvarende tall blant studentene er 64 prosent. Det er lite variasjon i svarene etter hvor langt studentene har kommet i studiet.

Kandidatene har en temmelig annerledes svarfordeling, med bare 35 prosent som oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» mens 26 prosent oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad». Noe av forskjellen fra de andre aktørene kan forklares av forbeholdet som er omtalt ovenfor, om at kandidatenes svar kan gjelde for mer enn bare praksis.

12 Arbeidskrav

Det var bare studentene som ble spurt om arbeidskrav (fra faglærerne på universitet/høgskole) under praksis: «Undervisning eller innleveringer er ofte samtidig med praksisperiodene».

Omtrent en tredjedel av studentene er i ingen eller i liten grad enige, en tredjedel i noen grad enige og en tredjedel i stor eller i svært stor grad enige i påstanden. Verdt å merke seg er at disse svarene ikke kan tolkes som at studentene oppfatter samtidigheten som *problematisk*, fordi påstanden ikke spør om akkurat det.

I tre av studentundersøkelsens fritekstfelt kommenterte en del studenter på at omfanget av samtidige arbeidskrav fra faglærerne, mens de var i praksis, var problematisk. Disse utgjør imidlertid bare et lite mindretall av alle som kommenterte.

I et fritekstfelt tilknyttet spørsmål om praksis i spørreundersøkelsen blant kandidater, omtalte et lite mindretall arbeidskrav som problematisk. Det samme gjelder for praksislærerne.

Et mindretall beskriver altså samtidige arbeidskrav som problematisk, og vi kan si at denne samtidigheten er problematisk for disse. Men ut ifra omfanget av slike kommentarer kan vi ikke si at samtidige arbeidskrav under praksis oppleves som et problem for de fleste av respondentene.

13 Integrasjon med resten av utdanningen

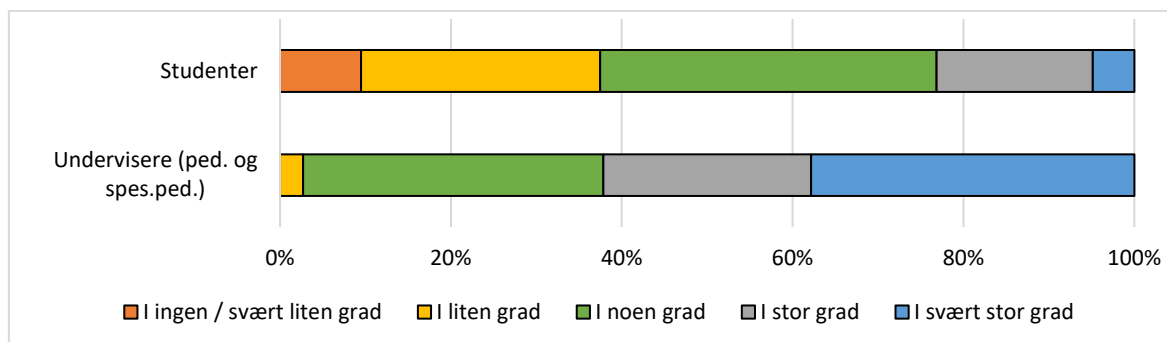
I dette kapitlet presenterer vi resultater fra spørsmål som kan si noe om forholdet mellom teori og praksis, og mellom undervisningen og praksis.

PEL (pedagogikk og elevkunnskap): Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen?

Studentene fikk påstanden «Når det gjelder pedagogikk og elevkunnskap (PEL), i hvilken grad: Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen». Underviserne fikk påstanden «I hvilken grad er du enig i ... Jeg bruker studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen». Ingen andre aktører fikk tilsvarende spørsmål.

Vi ønsker å sammenligne studentenes svardata om PEL med undervisernes svardata, men vi har ikke informasjon om hvem av respondentene som underviser på PEL. For å få mest mulig sammenlignbare resultater har vi derfor bare inkludert svar fra de som underviser i pedagogikk og spesialpedagogikk. Dette innebærer en forutsetning om at alle disse underviser i PEL, og at ingen andre underviser i PEL. Dette vil trolig ikke alltid være tilfelle, men vi mener det er bedre å fordele undervisernes svar på denne måten, for å sammenligne med studentenes påstand om PEL, enn å ikke fordele undervisernes svar. De aller fleste av underviserne som krysset av for spesialpedagogikk, krysset også av for pedagogikk. Det er naturlig å slå sammen disse to kategoriene her.

Figur 13.1 PEL: Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen?

Det er betydelige forskjeller mellom studentenes og undervisernes svar på påstanden om studentenes erfaringer fra praksis brukes i undervisningen i PEL. Over 60 prosent av underviserne i pedagogikk og spesialpedagogikk oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», mot drøye 20 prosent blant studentene. Nesten ingen (tre prosent) av disse underviserne oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad». Tilsvarende tall for studentene er 37 prosent.

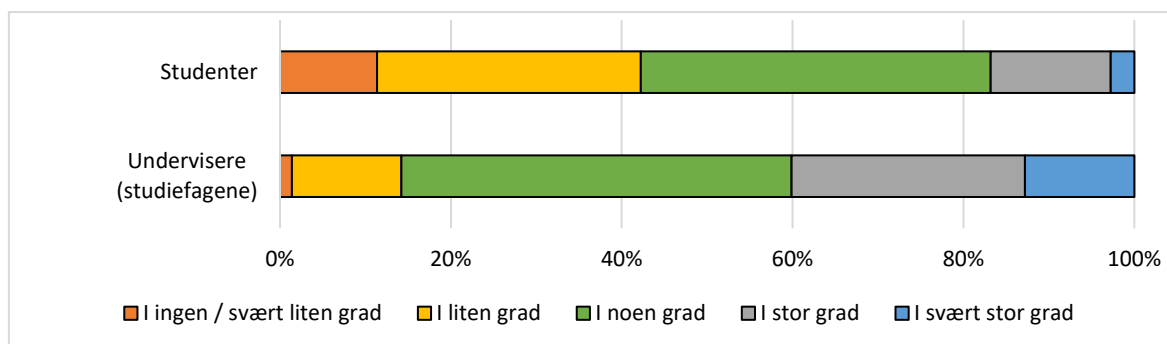
Forklaringen til den store forskjellen mellom de to aktørene kan ligge i at underviserne bruker eksempler fra *noen* studenter og svarte ut ifra det. Mens den enkelte student hverken opplever at *sine* erfaringer brukes, eller at underviserne *eksplisitt* forteller at de bruker andres studenters erfaringer.

Studiefagene (undervisningsfagene): Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen?

Studentene fikk påstanden «Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen», og underviserne «Jeg bruker studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen». Kandidatene fikk ikke tilsvarende spørsmål. Studentene fikk en innledende tekst parallelt til tilsvarende spørsmål om PEL, men i dette tilfellet sto det «Når det gjelder *studiefagene* ...». Begrepet studiefagene ble altså brukt i spørreskjemaet. Det antas at respondentene forsto dette til å gjelde undervisningsfagene, som er begrepet som brukes i rammeplanen. I denne rapporten holder vi oss imidlertid til begrepet som ble brukt i spørreskjemaet.

For å få sammenlignbare resultater med studentene har vi bare inkludert svar fra de som underviser i andre fag enn pedagogikk og spesialpedagogikk.

Figur 13.2 Studiefagene: Brukes studentenes erfaringer fra praksis i undervisningen?

40 prosent av underviserne i studiefagene oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», mot knappe 20 prosent blant studentene. Bare 14 prosent av disse underviserne oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», mot 42 prosent blant studentene. Det er altså betydelige forskjeller mellom studentenes opplevelser av bruk av studentenes erfaringer fra praksis og underviserens (i studiefagene) svar. Forklaringen til forskjellen mellom aktørene kan være den samme som for tilsvarende spørsmål om PEL.

Studentene svarte ganske likt på dette spørsmålet, som på tilsvarende spørsmål om PEL: I begge tilfellene er andel «I stor grad» eller «I svært stor grad» omtrent 20 prosent og andel «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» omtrent 40 prosent.

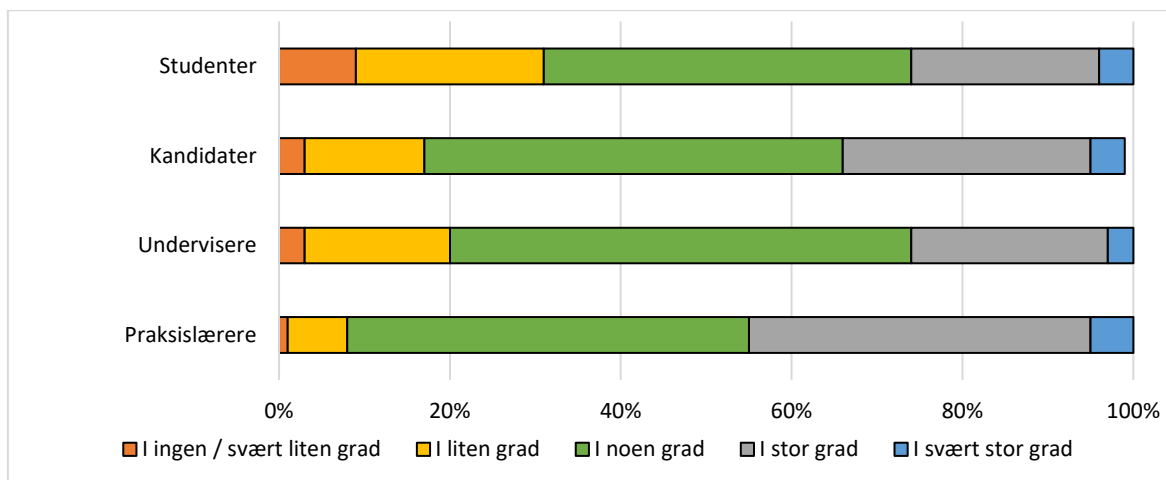
Blant underviserne er det imidlertid en ganske stor forskjell: Om lag 40 prosent av underviserne i studiefagene oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» mot om lag 60 prosent av underviserne i pedagogikk og spesialpedagogikk.¹²

Er rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder godt tilpasset hverandre?

Alle de fire aktørene ble bedt om å ta stilling til påstanden «Rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder er godt tilpasset hverandre». Ordlydene er like, med unntak av at kandidatenes ordlyd er i fortid («var»).

¹² Som tidligere nevnt krysset de fleste som oppga «spesialpedagogikk» også av for «pedagogikk», det gir derfor ikke mening å splitte de to fagene. RLE inngår som en del av PEL, derfor har vi sett på svarene fra de som valgte «RLE». Deres svarfordeling ligger svært nært totalen for «studiefag».

Figur 13.3 Rekkefølge og progresjon i undervisning og praksisperioder er godt tilpasset hverandre.

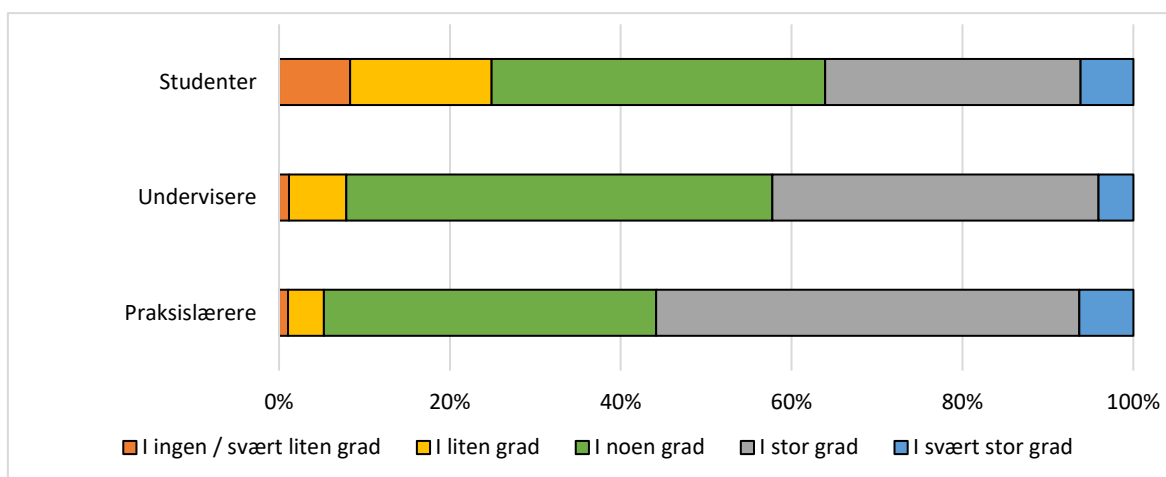
Det er en del forskjeller i svarfordelingen mellom aktørene. Andel som oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», er om lag 30 prosent blant studentene, kandidatene og underviserne og 45 prosent blant praksislærerne. Andel som oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», varierer fra 31 prosent blant studentene til 8 prosent blant praksislærerne. Andelen som oppga «Vet ikke / ikke relevant», er høy blant underviserne (18 prosent) og praksislærerne (17 prosent).

Studentene er minst enige i påstanden, mens praksislærerne er mest enige. Svarfordelingen til studentene som har kommet kortest i studieløpet sitt (første- og andreårsstudenter), er mest likt kandidatenes svarmønster. Dette i motsetning til mønsteret på de fleste andre spørsmålene i undersøkelsene, der fjerde- og femteårsstudentenes svarmønster er mest likt kandidatenes.

Plasseringen av praksisperiodene i studieløpet

Studentene, underviserne og praksislærerne ble bedt om å ta stilling til påstanden «Plasseringen av praksisperiodene i studieløpet legger godt til rette for faglig utvikling som lærer». (Studentene fikk varianten «...godt til rette for *min* faglige utvikling...»). Bare de av underviserne som veileder i praksis fikk spørsmålet.

Figur 13.4 Plasseringen av praksisperiodene i studieløpet legger godt til rette for faglig utvikling.

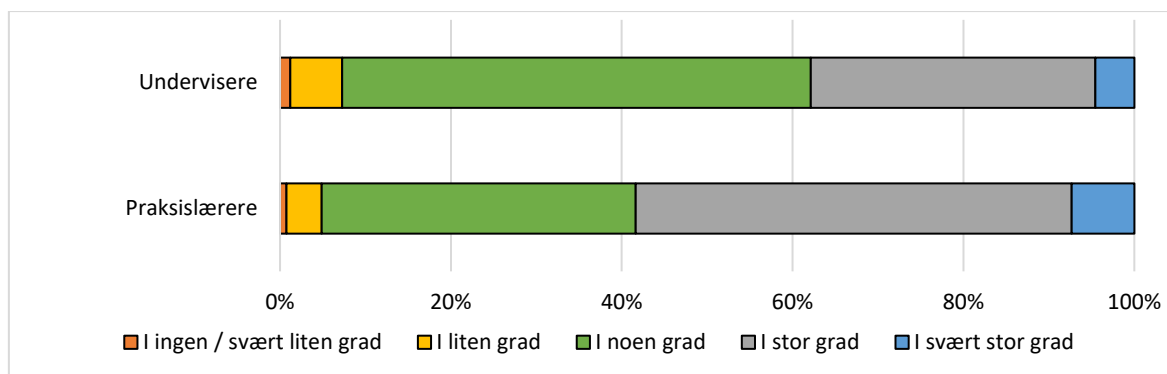
Det varierer en del mellom aktørene i hvor stor grad de mener plasseringen av praksisperiodene i studieløpet legger godt til rette for faglig utvikling som lærer. Andel som oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», er om lag 40 prosent blant studentene og underviserne og nesten 60 prosent blant praksislærerne. Andel som oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», varierer fra 25 prosent blant studentene til 5 prosent blant praksislærerne. Blant underviserne er andelen «I noen grad» høy (50 prosent). Også andelen «Vet ikke / ikke relevant» er høy blant underviserne (23 prosent).

Disse resultatene kan også knyttes til en del svar i fritekstfelt om praksisperiodenes lengde etc., som omtales i kapittel 15.

Plasseringen av praksisperiodene i skoleåret

Underviserne og praksislærerne ble bedt om å ta stilling til påstanden «Plasseringen av praksisperiodene i skoleåret legger godt til rette for faglig utvikling som lærer». Bare de av underviserne som veileder i praksis fikk spørsmålet. Andel som oppga «Vet ikke / ikke relevant», var henholdsvis 26 og 10 prosent. De andre aktørene fikk ikke tilsvarende spørsmål.

Figur 13.5 Plasseringen av praksisperiodene i skoleåret legger godt til rette for faglig utvikling.

Praksislærerne er en del mer enige enn underviserne i påstanden om plasseringen av praksisperiodene i skoleåret legger godt til rette for faglig utvikling som lærer. Andel som oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», er om lag 40 prosent blant underviserne og nesten 60 prosent blant praksislærerne. Andel som oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», er liten for begge aktørene.

Svarfordelingen er svært lik svarfordelingen på påstanden om plassering i *studieløpet*.

14 Overordnet om samarbeidet

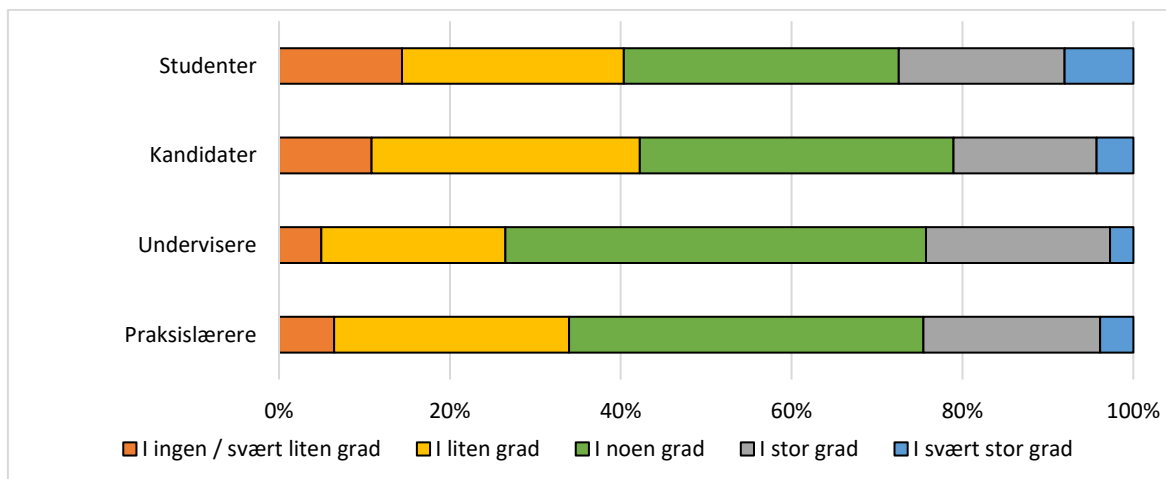
Aktørene fikk noen overordnede spørsmål om samarbeid om praksis. I tillegg kommer kommentarer om samarbeid i fritekstfelt, fra undervisere og praksislærere.

Er det godt samarbeid mellom faglærere på universitet/høyskole og praksislærere?

Studentene fikk påstanden «Bærer preg av godt samarbeid mellom faglærere og praksislærere», kandidatene «Bar preg av godt samarbeid mellom faglærere og praksislærere», underviserne og praksislærerne «Bærer preg av godt samarbeid mellom faglærere på universitet/høyskole og praksislærere». For alle aktørene var den innledende

teksten «I hvilken grad mener du at praksisperiodene, samlet sett» inkludert. Formuleringene er, substansielt sett, tilnærmet identiske.

Figur 14.1 Praksisperiodene bærer preg av godt samarbeid mellom faglærere og praksislærere.

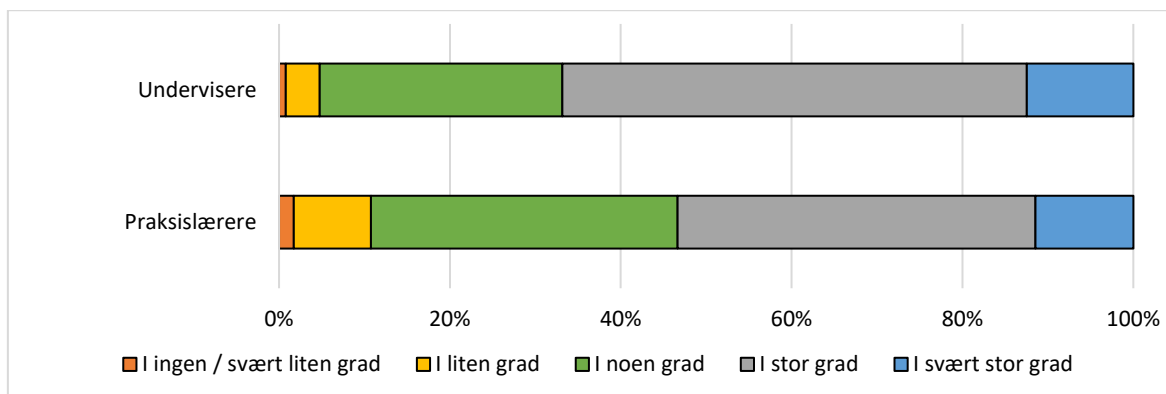
De fire aktørene er ganske samstemte i sin vurdering av hvor godt samarbeidet mellom faglærere og praksislærere er. Samlet sett er underviserne noe mer positive (eller noe mindre negative) til påstanden enn praksislærerne, som igjen er noe mer positive (mindre negative) enn studentene og kandidatene. Forskjellene er imidlertid ikke store.

Andelen som svarte «I stor grad» eller «I svært stor grad», er om lag 25 prosent i alle aktørgruppene. Andelen som oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», varierer noe mer, fra 26 prosent blant underviserne til rundt 40 prosent blant studentene og kandidatene. Andelen «I noen grad» er størst blant underviserne (49 prosent). Andelen som oppga «Vet ikke / ikke relevant», er høy blant underviserne (20 prosent).

Er det godt samarbeid mellom universitet/høyskole og praksisskolene om gjennomføringen av praksis?

Underviserne fikk påstanden «Vi har et godt samarbeid med praksisskolene om gjennomføringen av praksisopplæringen», praksislærerne «Vi har et godt samarbeid om gjennomføringen av praksisopplæringen». Før spørsmålet til praksislærerne sto det en setning om at de skulle vurdere samarbeidet med GLU på universitet/høyskole. Formuleringene er, substansielt sett, tilnærmet identiske. Studentene og kandidatene fikk ikke tilsvarende spørsmål.

Figur 14.2 Godt samarbeid om gjennomføringen av praksisopplæringen?

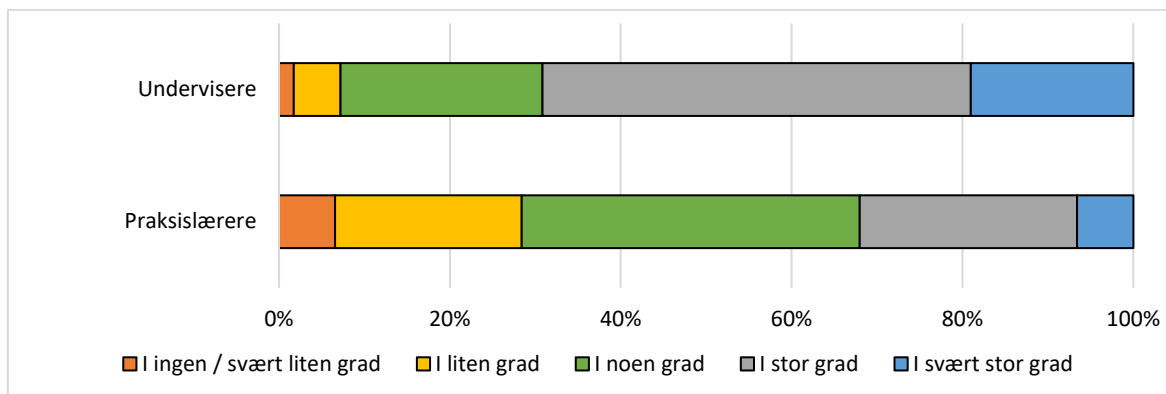

Det er svært få av underviserne og av praksislærerne som i ingen eller i liten grad mener at samarbeidet om praksisopplæringen er godt. Svarmønstrene mellom de to gruppene viser stor likhet, men underviserne er noe mer enige i påstanden enn praksislærerne. Nesten 70 prosent av underviserne oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», mot drøye 50 prosent blant praksislærerne. Blant underviserne oppga 20 prosent «Vet ikke / ikke relevant»,

Arbeides det aktivt for å forbedre samarbeidet?

Underviserne fikk påstanden «Vi arbeider aktivt med å forbedre samarbeidet med praksisskolene», praksislærerne «Vi arbeider aktivt med å forbedre samarbeidet om praksisopplæringen». Før spørsmålet til praksislærerne sto det en setning om at de skulle vurdere samarbeidet med GLU på universitet/høyskole. Formuleringene er tilnærmet identiske. Studentene og kandidatene fikk ikke tilsvarende spørsmål.

Figur 14.3 Arbeides det aktivt for å forbedre samarbeidet?

Det er betydelige forskjeller mellom underviserne og av praksislærerne i synet på om det arbeides aktivt for å forbedre samarbeidet om praksisopplæringen. Nesten 70 prosent av underviserne oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», mot drøye 30 prosent blant praksislærerne. Omtrent de samme forskjellene, med motsatt fortegn, finnes for svarkategoriene «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad». Blant underviserne oppga 26 prosent «Vet ikke / ikke relevant», blant praksislærerne 7 prosent.

Sammenlignet med det foregående spørsmålet, svarte underviserne ganske likt, de oppfatter altså at det arbeides aktivt i like stor grad som at samarbeidet er godt. Blant praksislærerne er det imidlertid langt færre som oppga «I stor grad» eller «I svært stor

grad» og langt flere som oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», enn på det foregående spørsmålet.

Kommentarer i fritekstfelt om samarbeid

Mange undervisere skrev om samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet, og at dette er et område som kan forbedres. Det pekes på et behov for flere møtearenaer, bedre kommunikasjon og utarbeidelse av en felles rolleforståelse der man respekterer hverandres bidrag til utdanningen av grunnskolelærere. Mange undervisere skrev også om behovet for bedre sammenheng mellom undervisning på campus og det som skjer i praksis.

Mange praksislærerne skrev også om dette. De fleste svarene handler om at samarbeidet er dårlig, at det er dårlig informasjonsflyt eller at det er for dårlig sammenheng mellom det studentene har lært / lærer på UH-institusjonen og det de skal gjennom i praksis.

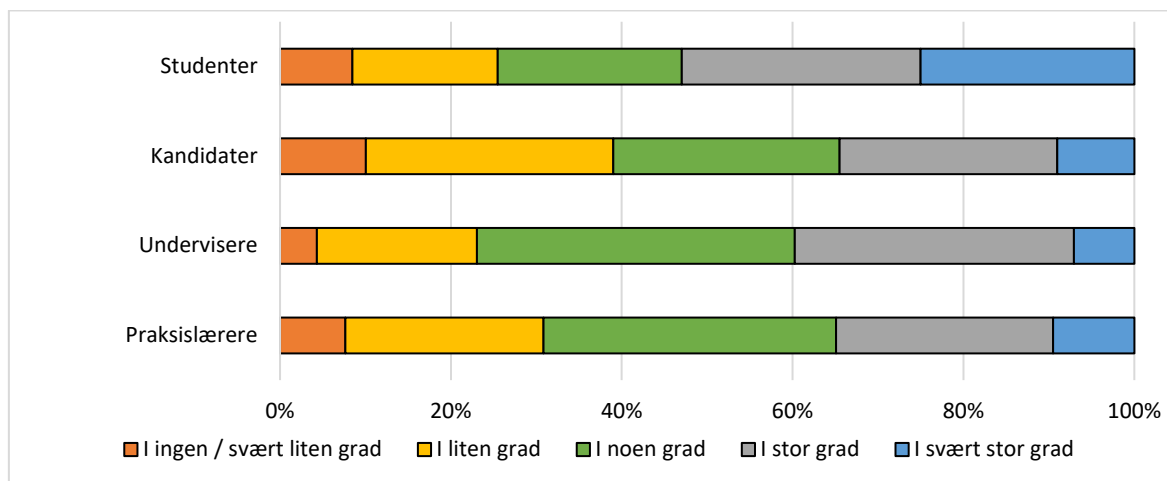
Det var også en god del av skolelederne som trakk frem bedre kommunikasjon og samarbeid med universitet/høyskole som viktig for å bedre praksis i GLU.

Få kandidater og studenter skrev om samarbeid i sine fritekstfelt, men noen uttrykte ønsker om bedre samarbeid mellom praksislærer og universitet/høyskole. I tillegg skrev en del om at det er ønskelig med bedre integrering av praksis i øvrig undervisning.

15 Lengde og omfang

Alle aktørene fikk spørsmålet «I hvilken grad mener du at praksisperiodene, samlet sett: Består av lange nok praksisperioder». Spørsmålet var ett av flere i et batteri. Formuleringene er identiske, med unntak av at kandidatenes var formulert i fortid, og at det til underviserne ble brukt begrepet «studentenes praksisperioder» i stedet for «praksisperiodene».

Figur 15.1 Praksisen består av lange nok praksisperioder.

Det overordnede inntrykket er at forskjellene i svarmønster mellom aktørene er ganske små, og at omtrent like mange oppga at de i liten grad er enige som i stor grad enige. Aktørene er ganske delte i synet på om praksisperiodene er lange nok. Den tydeligste forskjellen mellom aktørene er at studentene i størst grad var enige i påstanden.

Studentene er den gruppen der flest oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» (53 prosent), tilsvarende tall blant de tre andre aktørene er om lag 40 prosent.

Underviserne er den gruppen der færrest oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» (23 prosent), deretter følger studentene (25 prosent). Tilsvarende tall for kandidatene er 39 prosent.

Studentene er altså i langt større grad enige i påstanden enn kandidatene, men om vi fordeler svardataene etter hvor langt i studiet studentene har kommet, ser vi at de ferskeste studentene trekker tallene opp. Svarfordelingen blant fjerde- og femteårsstudentene ligger svært nært kandidatenes svarfordeling.

Kommentarer i fritekstfelt om lengde på praksisperiodene

I spørreundersøkelsenes fritekstfelt var det vanlig, blant alle aktørene, å fremme synspunkter om lengre praksisperioder. Blant studentene ønsket fire av ti av de som kommenterte, dette. Særlig studenter på femte studieår ønsker seg lengre praksisperioder. Også blant kandidatene, underviserne, skolelederne og praksislærerne var det mange som kommenterte/ønsket dette.

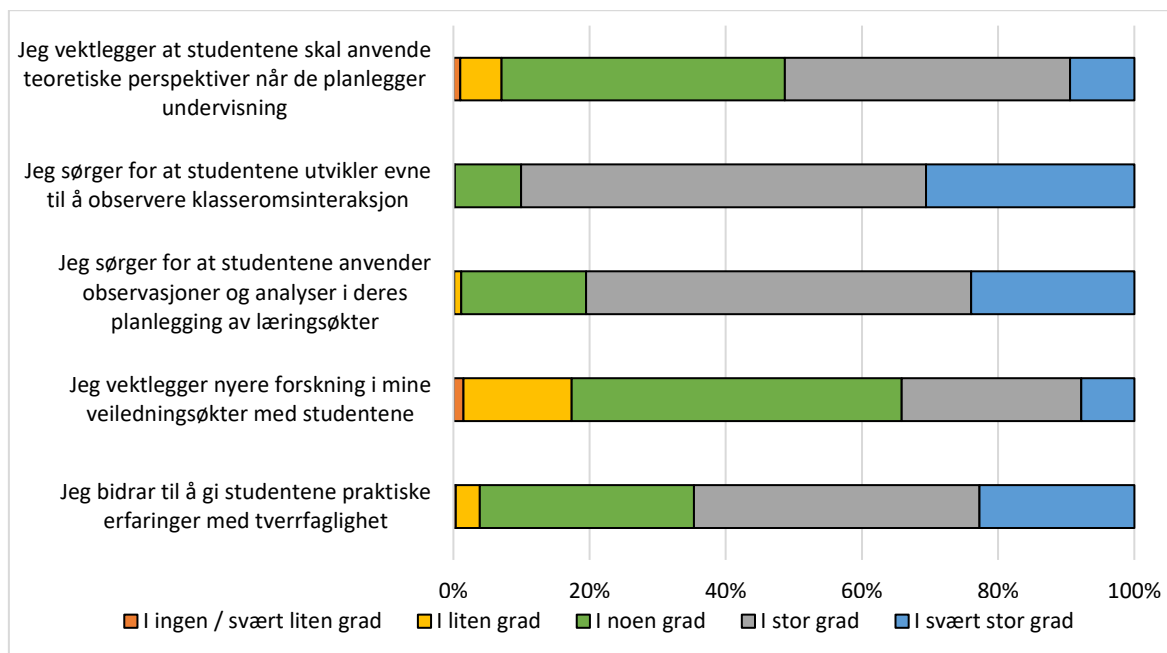
Vi kan ikke si hvor representative, for hver av populasjonene, disse kommentarene er. Det er tross alt mindretall, dog ganske store, av respondenter som kommenterte på dette. På den annen side er det sannsynlig at en god del av de som ikke skrev noe i det hele tatt, eller som skrev om andre tema, er enige med de som skrev om lengde. I alle undersøkelsene er det en klar tendens til at de som skriver om dette temaet, også er blant de som oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» på påstanden som omtales ovenfor.

16 Praksislærerne om hva de vektlegger

Praksislærerne fikk spørsmålet «I hvilken grad er du enig i disse påstandene om ditt arbeid som praksislærer på GLU?», etterfulgt av en rekke påstander om hva de vektlegger eller sørger for at blir gjort i praksis.

Det ble ikke stilt tilsvarende spørsmål til de andre aktørene.

Figur 16.1 «I hvilken grad er du enig i disse påstandene om ditt arbeid som praksislærer på GLU?»

Påstanden med størst andel i stor eller i svært stor grad er «Jeg sørger for at studentene utvikler evne til å observere klasseromsinteraksjon» (90 prosent), fulgt av «Jeg sørger for at studentene anvender observasjoner og analyser i deres planlegging av læringsøkter» (81 prosent). 51 prosent oppga stor eller svært stor grad av enighet på «Jeg vektlegger at studentene skal anvende teoretiske perspektiver når de planlegger undervisning», her oppga 42 prosent «I noen grad». Det er bare på «Jeg vektlegger nyere forskning i mine veiledningsøkter med studentene» at *mindretallet* oppga stor eller svært stor grad av enighet (34 prosent), her svarte hele 48 prosent «I noen grad».

På alle disse påstandene oppga svært få «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», unntaket er den om «nyere forskning», der 17 prosent oppga dette.

De aller fleste praksislærerne oppga altså at de vektlegger at studentene skal anvende teoretiske perspektiver når de planlegger undervisning, sørger for at studentene utvikler evne til å observere klasseromsinteraksjon, til å anvende observasjoner og analyser i deres planlegging av læringsøkter og at de bidrar til å gi studentene praktiske erfaringer med tverrfaglighet.

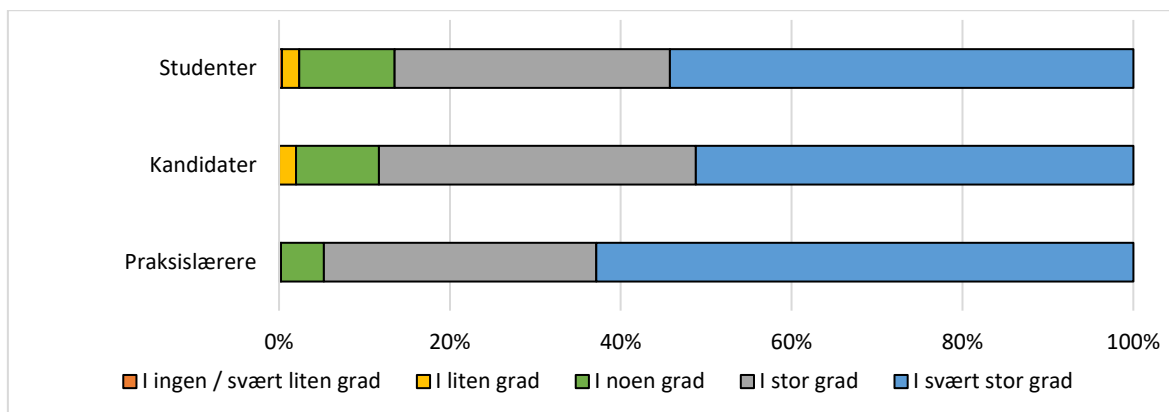
17 Relevans i praksisperiodene

Er praksisperiodene på trinn som er relevante?

Tre av aktørene ble bedt om å ta stilling til påstander om praksisperiodene var på trinn (i grunnskolen) som var relevante for studentene.

Studentene fikk påstanden «Praksisperiodene mine har vært på trinn som er relevante for meg», kandidatene «Praksisperiodene mine var på trinn som var relevante for meg» og praksislærerne «Studentene har praksis på trinn som er relevante for dem» (med en innledende tekst som viste til GLU-studentenes praksisperioder). Ordlydene er substansielt sett like.

Figur 17.1 Praksisperiodene har vært på trinn som er relevante.

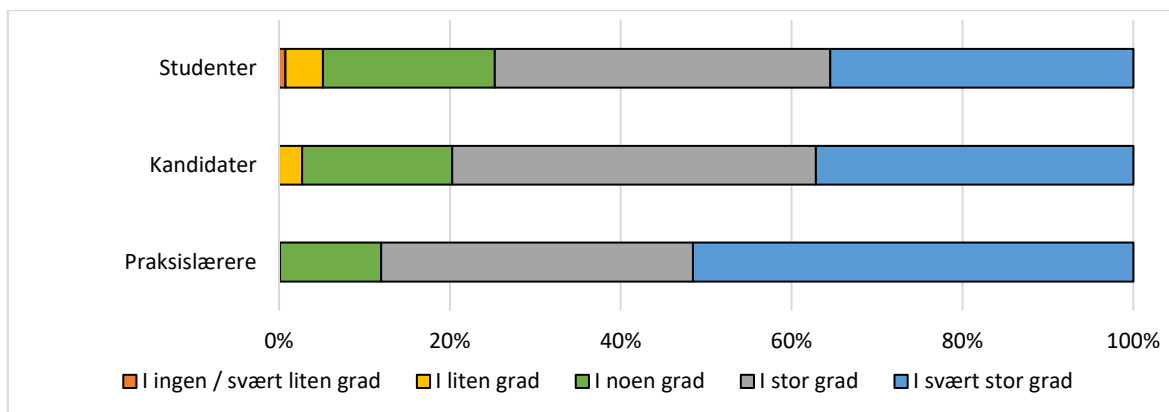

I alle de tre aktørgruppene er nesten alle respondentene «I stor grad» eller «I svært stor grad» enige i at studentenes praksisperioder er på trinn som er relevante for studentene. Et lite mindretall på to prosent av studentene og av kandidatene oppga «I liten grad».

Er praksisperiodene i fag som er relevante?

De samme aktørene ble spurt om praksisperiodene er i *fag* som er relevante.

Figur 17.2 Praksisperiodene har vært i fag som er relevante.

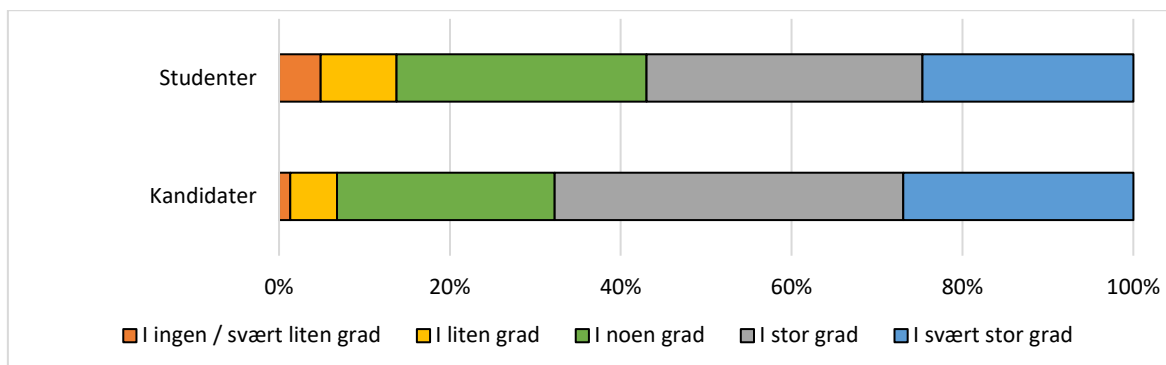

I alle de tre aktørgruppene er de aller fleste respondentene «I stor grad» eller «I svært stor grad» enige i at studentenes praksisperioder er i fag som er relevante for studentene. Et lite mindretall av studentene (fem prosent) oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad», mens om lag 20 prosent av studentene og kandidatene oppga «I noen grad».

Har praksislærerne selv undervisning i studentenes valgfag?

Studentene fikk påstanden «Praksislærerne har selv undervisning i mine valgfag», kandidatene «Praksislærerne hadde selv undervisning i mine valgfag». De to andre aktørene fikk ikke tilsvarende spørsmål.

Figur 17.3 Praksislærerne har selv undervisning i mine valgfag.

Studentene og kandidatene svarte ganske likt. I begge aktørene er et lite flertall «I stor grad» eller «I svært stor grad» enige i at «Praksislærerne har selv undervisning i mine valgfag». Et betydelig mindretall av studentene (14 prosent) oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad». Tilsvarende tall for kandidatene er 7 prosent.

Kommentarer i fritekstfelt om praksisperiodenes relevans

Noen av underviserne påpekte at mange studenter ikke får undervist i fagene sine, og at dette er problematisk – særlig for studentene med «små» fag.

Blant praksislærerne var det noen som kommenterte på manglende samsvar mellom hvilke fag studentene har på UH-institusjonen og hvilke fag de skal undervise i, eventuelt manglende samsvar mellom studentenes fag og praksislærerens fag.

Et lite mindretall av de studentene som benyttet seg av et fritekstfelt der vi innbød til å gi forslag til forbedringer av GLU, skrev at de ønsker bedre organisering av praksis, deriblant om relevante fag og trinn.

Felles for de tre aktørgruppene, er at kommentarene om dette kommer fra et lite mindretall. Den sparsomme omtalen av relevans i praksisperiodene samsvarer dermed med funnene i de lukkede spørsmålene, der svært få mener at praksisperiodene har vært i fag eller på trinn som ikke er relevante.

18 Læringsmål

Går man sammen gjennom læringsmålene for praksisperiodene?

Studentene fikk spørsmålet «Gikk du gjennom læringsmålene for praksisperioden sammen med praksislærer? (i siste praksisperiode)», underviserne «Går du gjennom læringsmålene for praksisperioden sammen med studentene?». Praksislærerne fikk påstanden «Jeg går gjennom læringsmålene for praksisperioden sammen med studentene». Aktørene fikk ulike svaralternativer, resultatene presenteres derfor ikke grafisk.

Blant studentene oppga 55 prosent «Ja» til at de hadde gått gjennom læringsmålene sammen med praksislærer. 25 prosent svarte «Nei», 20 prosent «Husker ikke / vet ikke». Det vil si at rundt 70 prosent av de som husket, oppga «Ja».

Blant underviserne oppga 33 prosent «I stor grad», 45 prosent «I noen grad» og 21 prosent «Nei» på spørsmålet om de går gjennom læringsmålene sammen med studentene. Totalt utgjør de to «ja-ene» nesten 80 prosent.

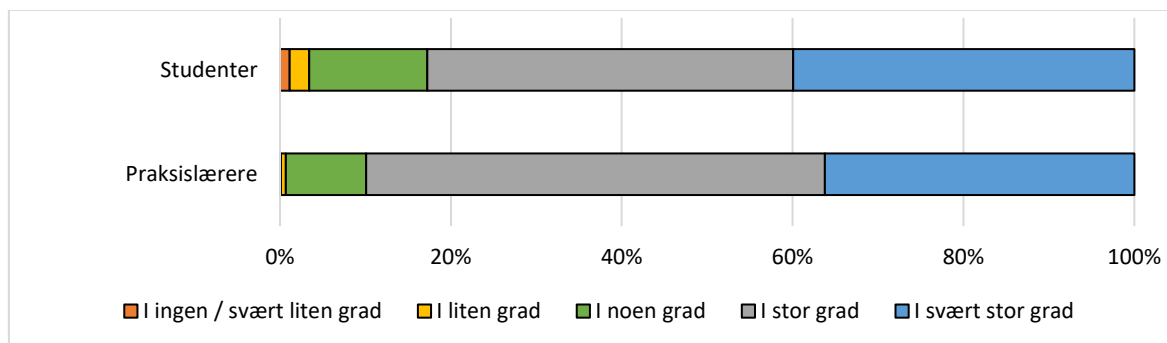
Blant praksislærerne oppga drøye 70 prosent at de går gjennom læringsmålene sammen med studentene. Tallet baserer seg på andel som oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad».

Oppsummert kan vi si at det er vanligst å gå gjennom læringsmålene sammen med studentene, men et betydelig mindretall opplever at dette ikke skjer. Videre er studentene og praksislærerne samstemte i sin oppfatning av om de to gruppene bruker å gå gjennom læringsmålene sammen, om lag 70 prosent mener det stemmer. Om lag en like stor andel av underviserne oppga at de går gjennom læringsmålene sammen med studentene, som imidlertid ikke fikk tilsvarende spørsmål om underviserne.

Oppnådde studentene læringsmålene for praksisperiodene?

Studentene fikk påstanden «Jeg oppnådde læringsmålene for min siste praksisperiode», Praksislærerne «Studentene oppnår læringsmålene for praksisperiodene sine». De andre aktørene fikk ikke tilsvarende spørsmål.

Figur 18.1 Oppnådde studentene læringsmålene for praksisperiodene?

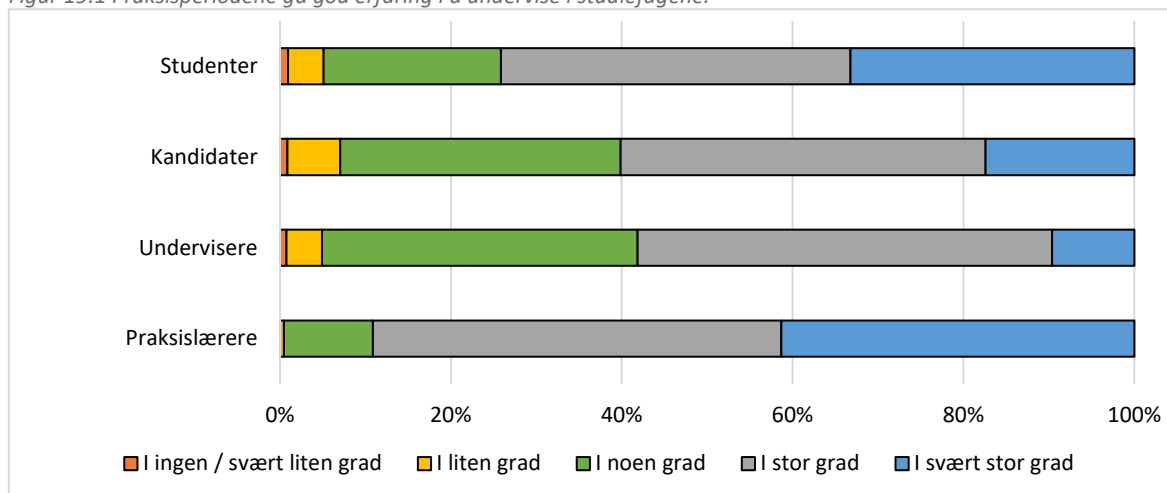
De aller fleste studenter og praksislærere mener at studentene oppnår læringsmålene i praksisperiodene. Over 80 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad», mens under 10 oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

19 Ga praksisperiodene studentene god erfaring?

Ga praksisperiodene god erfaring i å undervise i studiefagene?

Studentene fikk spørsmålet «I hvilken grad mener du at praksisperiodene, samlet sett: Gir god erfaring i å undervise i studiefagene mine». Kandidatene fikk tilsvarende spørsmål, formulert i fortid. Underviserne og praksislærerne fikk tilsvarende spørsmål, med formuleringen «Gir studentene god erfaring ...». Formuleringene er altså tilnærmet identiske.

Figur 19.1 Praksisperiodene ga god erfaring i å undervise i studiefagene.

Svært mange av praksislærerne mener at praksisperiodene gir studentene god erfaring i å undervise i studiefagene: 89 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» og 0 prosent «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

Færre blant studentene (74 prosent), kandidatene (60 prosent) og underviserne (59 prosent) oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad». Svært få, rundt 6 prosent, oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

Studentene er altså i større grad enige i påstanden enn kandidatene, men om vi fordeler svardataene etter hvor langt i studiet studentene har kommet, ser vi at de ferskeste studentene trekker tallene opp. Svarfordelingen blant fjerde- og femteårsstudentene ligger nært kandidatens svarfordeling.

Deltar studentene på aktiviteter ut over undervisning?

Studentene ble spurt «I siste praksisperiode: Jeg deltok på aktiviteter ut over undervisning (foreldremøter, utviklingssamtaler, planleggingstid, personalmøter, team-møter etc.)».

Praksislærerne ble spurt «I den grad det gjennomføres aktiviteter ut over undervisning (foreldremøter, utviklingssamtaler, planleggingstid, personalmøter, teammøter etc.) i praksisperiodene: Hvor mange av disse aktivitetene deltar praksisstudentene normalt på?».

Svaralternativene var noe ulike mellom de to aktørene.

Blant studentene oppga 28 prosent «Alle», 66 prosent «Noen», mens bare 4 prosent oppga «Ingen» og 3 prosent «Slike aktiviteter fant ikke sted i praksisperioden».

Blant praksislærerne oppga 57 prosent «Alle / de fleste», 36 prosent «Noen», mens bare 5 prosent oppga «Svært få / Ingen» og 2 prosent «Vet ikke».

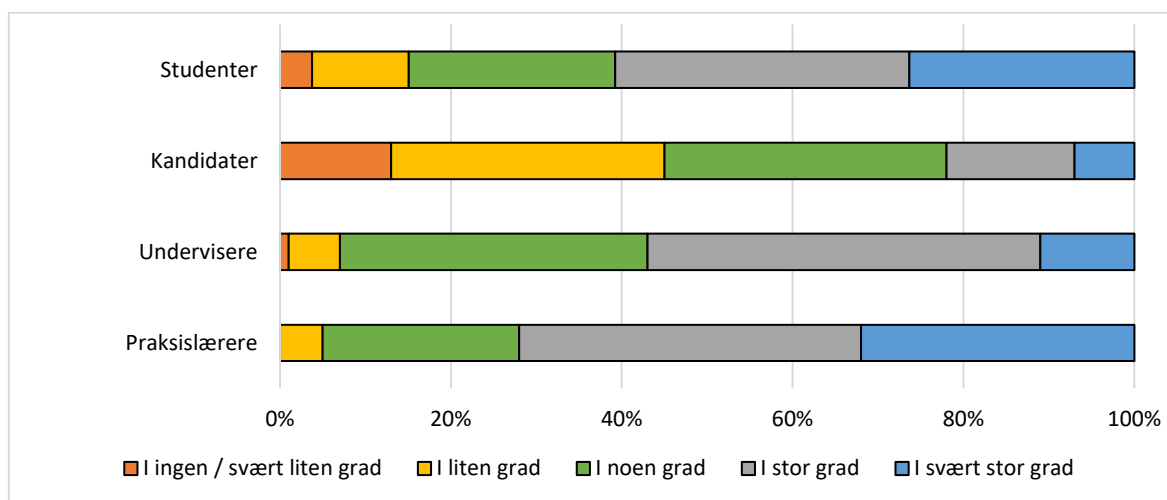
Svarene går klart i retning av at studentene deltar i mange av aktivitetene ut over undervisning. Nesten alle studentene og praksislærerne oppga at de deltok i alle eller noen av aktivitetene.

I et fritekstfelt tilknyttet dette spørsmålet, oppga mange praksislærere at studentene deltar i møter med ansatte i skolen (teammøter, personalmøter og planleggingstid). Når det gjelder deltakelse på møter med elever/foreldre (utviklingssamtaler og foreldremøter), skriver halvparten at studentene deltar, den andre halvparten at de ikke eller sjelden deltar.

Ga praksisperiodene god erfaring i læreryrkets arbeidsområder ut over undervisning?

Studentene fikk spørsmålet «I hvilken grad mener du at praksisperiodene, samlet sett: Gir god erfaring i læreryrkets arbeids- og ansvarsområder, ut over undervisning?». Kandidatene fikk tilsvarende spørsmål, formulert i fortid. Underviserne og praksislærerne fikk tilsvarende spørsmål, med formuleringen «Gir studentene god erfaring ...». I alle tilfellene var påstanden etterfulgt av teksten «(planer, regler, skole-hjem-samarbeid, etc.)». Formuleringene er altså tilnærmet identiske.

Figur 19.2 Praksisperiodene ga god erfaring i læreryrkets arbeidsområder ut over undervisning.

Mange av praksislærerne mener at praksisperiodene gir studentene god erfaring i arbeidsområder ut over undervisning: 72 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad» og bare 5 prosent «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad». Underviserne og studentene er i noe mindre grad enige i påstanden: rundt 60 prosent oppga «I stor grad» eller «I svært stor grad». Tilsvarende tall for kandidatene er bare 22 prosent, mens nesten halvparten (45 prosent) oppga «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad».

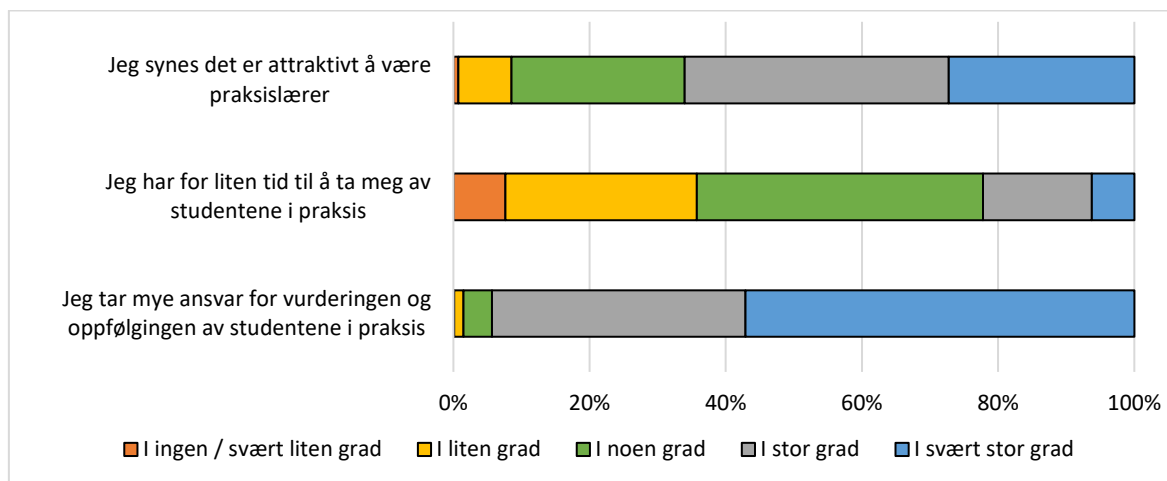
Studentene er altså i langt større grad enige i påstanden enn kandidatene. Om vi fordeler svardataene etter hvor langt i studiet studentene har kommet, ser vi at de ferskeste studentene er langt mer enige i påstanden enn de mest erfarne, men svarfordelingen blant fjerde- og femteårsstudentene er fortsatt temmelig annerledes enn kandidatenes svarfordeling: Andel «I stor grad» eller «I svært stor grad» er 44 prosent for fjerde- og femteårsstudentene, og altså 22 prosent blant kandidatene, mens tilsvarende tall for «I ingen / svært liten grad» eller «I liten grad» er henholdsvis 26 og 45 prosent. Tallene viser at mange av studentene, etter som de blir mer erfarne, gradvis blir av den oppfatning at praksisperiodene i liten grad gir god erfaring i læreryrkets arbeids- og ansvarsområder, ut over undervisning. Videre viser tallene at kandidatene i enda større grad har denne oppfatningen.

Om vi sammenligner svarfordelingene på denne påstanden med svarfordelingene på påstanden om *god erfaring i å undervise i studiefagene*, svarte underviserne temmelig likt. Færre av studentene og praksislærerne oppga stor grad av enighet på denne påstanden, enn på den første, differansen er om lag 15 prosentpoeng. Og mens 60 prosent av kandidatene i stor grad var enige i påstanden om *studiefagene*, var tilsvarende tall *arbeidsområder ut over undervisning* bare 22 prosent.

20 Om rollen som praksislærer

Praksislærerne ble spurt «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om å være praksislærer på GLU?» Deretter fulgte tre påstander om rollen som praksislærer.

Figur 20.1 «I hvilken grad er du enig i følgende påstander om å være praksislærer på GLU?».

Langt over halvparten (66 prosent) mente det i stor eller i svært stor grad er attraktivt å være praksislærer. Det er bare et lite mindretall (22 prosent) som i stor eller i svært stor grad svarte at de har for liten tid til å ta seg av studentene. Nesten alle (94 prosent) svarte at de tar mye ansvar for studentene i praksis.

Om vi ser svarfordelingen på de tre påstandene i sammenheng, kan man si at de fleste synes det er attraktivt å være praksislærer, og at de har tid til det, samtidig som de fleste oppga at de tar mye ansvar, uten at det trenger å være noe negativt i det. Det er mye i disse svarene som peker på at det å være praksislærer oppleves som positivt. Samtidig er det viktig å huske at de som har sluttet å være praksislærer, kanskje fordi de opplevde det som negativt, ikke fikk dette spørreskjemaet.

Praksislærerne ble også spurt «Hvor mange uker i dette skoleåret (ev. i forrige, om du ikke er praksislærer nå) har du en rolle som praksislærer på GLU?». De fleste, 54 prosent, oppga at de har en rolle som praksislærer i 6–10 uker. Nest vanligst er 4–5 uker (31 prosent). 2–3 uker forekommer også en del (13 prosent). Knappt noen har en rolle som praksislærer i en uke eller mindre, bare én prosent oppga det. Det er også uvanlig å være praksislærer mer enn 10 uker (én prosent).

Vi spurte også «Hvor mye tid bruker du vanligvis i rollen som praksislærer, i en typisk uke der du har praksisstudenter fra GLU?». De fleste (66 prosent) bruker enten under 9 timer eller 9–16 timer i en typisk uke der de har praksisstudenter fra GLU. Samtidig oppga så mange som 15 prosent at de bruker mer enn 33 timer i rollen som praksislærer.¹³ I et tilhørende fritekstfelt kommenterte mange at rollen er tidkrevende og nevner at det går med mye tid til veiledning, planlegging, rapportering og vurdering. En typisk kommentar er «studentene følger meg hele dagen».

¹³ Flere av respondentene oppga at det er vanskelig å anslå et tall. Det er sannsynlig at respondentene har anslått med ulike «metoder», og at de har lagt ulike arbeidsoppgaver inn i anslagene sine. Disse tallene må derfor brukes med disse forbeholdene.

21 Utdrag fra fritekstfeltene

I alle spørreundersøkelsene inngikk det flere fritekstfelt. Noen var tilknyttet spesifikke undertemaer, f.eks. «rutiner og dokumenter for å vurdere studentene i praksis». Funn fra disse er omtalt tidligere i rapporten. I tillegg var det fritekstfelt som ikke var tilknyttet spesifikke undertema, men som innbød respondentene til å trekke frem det temaet de ønsket. I dette kapitlet trekker vi frem de viktigste funnene fra disse fritekstfeltene. Mer detaljerte funn er presentert i deskriptive rapporter for hver undersøkelse.

Fordi noen av funnene allerede er omtalt i tilknytning til spesifikke undertema, vil den samlede gjennomgangen i dette kapitlet innebære noe gjentakelse.

Studenter

Studentene fikk fritekstspørsmålet «Her kan du skrive mer om hvordan du opplevde din siste praksisperiode». Den vanligste tilbakemeldingen er at studentene er fornøyde med forrige praksisperiode, og at de opplevde den som lærerik. En god del fremhever at de er fornøyde med tilretteleggingen for å få gjort det de ønsker av oppgaver utenom undervisningssituasjonen. Det nest vanligste temaet i studentenes svar er *praksislærerne*. Flertallet av studentene er fornøyde med praksislærerne, men det er også en god del kritiske tilbakemeldinger om omfanget av og kvaliteten på veiledning og hvor godt forberedt praksislærer fremstår. Ellers handler de relativt få kritiske tilbakemeldingene om ulike aspekter ved praksisperioden, eksempelvis informasjon og samarbeid mellom praksislærer og universitet.

Til slutt i spørreskjemaet kom spørsmålet «Har du noen ønsker eller ideer som kan forbedre studieprogrammet?». Hele 34 prosent av respondentene kommenterte. Spørsmålet er ikke begrenset til praksis, men åpner opp for kommentarer om alle delene av studiet. Spørsmålet er godt egnet til å belyse hvilke deler av studieprogrammet studentene er mest opptatte av å forbedre. Det vanligste forbedringsforslaget handler om å gjøre undervisningen mer praksisnær eller profesjonsrelevant. Forslag om mer praksis og lengre praksisperioder er også vanlig. Videre ønsket noen av studentene bedre organisering av praksis. Dette handler om omfanget av arbeidskrav i praksis, relevante oppgaver, tema og trinn i praksis samt logistikk og økonomi for dem som må reise langt til praksisstedet. Videre kom noen med andre forslag om forbedringer av praksis, blant annet knyttet til informasjon, samarbeid mellom praksislærer og universitet og oppfølging.

Kandidater

Kandidatene fikk fritekstspørsmålet «Dersom du mener det er andre utfordringer eller har forbedringsforslag til praksis, kommenter gjerne her». Omtrent 90 prosent av respondentene foreslår mer praksis i studiet. Noen respondenter kommer med konkrete forbedringsforslag som mer ansvar under praksisperioder, mer trening i læreroppgaver utover undervisning, bedre integrering av praksis i øvrig undervisning, lengre praksisperioder m.m. Det er imidlertid ikke et stort antall kandidater som stiller seg bak noen av disse mer konkrete forbedringsforslagene.

Undervisere

Underviserne fikk fritekstspørsmålet: «Hva er viktigst for å bedre praksisopplæringen i GLU?». Over 45 prosent av underviserne skrev om samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet. Det pekes blant annet på et behov for flere

møtearenaer, bedre kommunikasjon og utarbeidelse av en felles rolleforståelse der man respekterer hverandres bidrag til utdanningen. Flere skriver om behovet for bedre sammenheng mellom undervisning på campus og det som skjer i praksis. Mange respondenter uttrykte et behov for lengre og/eller mer praksis. Det påpekes også at mange studenter ikke får undervist i fagene sine, og at dette er problematisk – særlig for studentene med «små» fag. Samme utfordring gjør seg gjeldende for faglærerne fra institusjonene når de kommer ut i praksis for å observere og veilede. Som en konsekvens oppgir flere respondenter at det blir vanskelig å gi gode og spesifikke tilbakemeldinger til studentene. Behovet for å bedre praksislærernes kompetanse trekkes også frem – både veiledningskompetanse og fagkompetanse.

Praksislærere

Praksislærerne fikk spørsmålet «Hva opplever du som de største utfordringene med praksis?». Langt over halvparten av respondentene kommenterte. Det største andel av respondentene skriver om, er tidspresset i jobben som praksislærer. Den nest største andelen av respondentene skriver om at praksisperiodene er for korte. Deretter følger kommentarer som berører samarbeidet med universitet/høyskolen eller faglærerne. De fleste av disse handler om at samarbeidet er dårlig, at det er dårlig informasjonsflyt eller at det er for dårlig sammenheng mellom det studentene har lært / lærer på UH-institusjonen og det de skal gjennom i praksis. I tillegg kommer omtale av utfordringer med samtidige og/eller lite praksisrelevante arbeidskrav.

Dette fritekstfeltet handler om utfordringer, og da er det å forvente at de som fyller ut dette feltet, er mer kritiske til praksis enn de som ikke fyller ut feltet. En gjennomgang av svarene på de mange holdningsspørsmålene viser også en slik tendens. De som fylte ut dette fritekstfeltet, er ikke *generelt* mer kritiske til måten praksisen fungerer på, men de er mer kritiske til måten praksisen fungerer på de *spesifikke* områdene de velger å omtale. Fritekstsvarene gjenspeiler altså til en viss grad svarene i holdningsspørsmålene.

Respondentene fikk også spørsmålet: «Har du forslag til forbedringer av praksis?». Dette spørsmålet er ikke direkte ulikt det forrige. Dette gjør at funnene fra de to fritekstfeltene til dels overlapper hverandre. Den største andelen av svarene handler om «mer praksis» og at praksisperiodene burde være *lenger*, men det er også en del som skriver at det burde være *flere* perioder. Den nest største kategorien handler om mer/bedre samarbeid og/eller kommunikasjonen mellom UH-institusjon (eller faglærere) og praksisskolen (eller praksislærerne), blant disse handler noen om bedre oppfølging fra faglærerne, både overfor studentene og overfor praksislærerne.

Også her er de som fylte ut fritekstfeltet ikke *generelt* mer kritiske til praksisen, men de er mer kritiske til praksisen på de *spesifikke* områdene de velger å omtale.

Skoleledere

Respondentene fikk også spørsmålet: «Hva er viktigst for å bedre praksisopplæringen i GLU?». Det var få respondenter i denne undersøkelsen og bare 52 kommenterte her. Vi kan ikke si at de som besvarte er representative for populasjonen. Vi velger likevel å kort nevne viktige funn fra et fritekstfelt: Det var vanligst å kommentere på lengre praksisperioder, deretter følger bedre kommunikasjon og et bedre samarbeid med universitet/høyskole.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)